

Maatilojen kehitysnäkymät 2025 Etelä-Savossa

Pirttijärvi, Reijo

10.9.2018

221100555

Sisällys

1	Miten tähän on tultu?	4
2	Miten tästä eteenpäin?	14
3	Toimintaedellytykset	29
4	Maidontuotanto	35
5	Naudanlihantuotanto	56
6	Viljelijöiden muu yritystoiminta, yrittäjäominaisuudet ja koulutustarpeet	59

Maatilojen kehitysnäkymät vuoteen 2025

– 4 400 maatilan tulevaisuudensuunnitelmat

- Viesti suoraan maatalousyrittäjiltä päättäjille ja elinkeinolle
- Poikkileikkaus maatilojen nykytilanteesta ja tulevaisuudensuunnitelmista: tilanpidon jatkuminen -toimintastrategiat – valmius/esteet investointeihin ja peltoviljelyyn ja muhin tilan kehittämiseen
- Säännöllisesti toteutettuna nähdään mikä on muuttunut, jolloin voidaan arvioida muutosten merkitystä, nähdään uhat ja mahdollisuudet
- Tutkimus luo pohjan erilaisille skenaarioille, mihin tuotantomääriin ja rakenteeseen päädytään - miten käy kansallisen kilpailukyvyn – miten omavaraisuuden

→ Haastaa päättäjiä ja elinkeinoa miettimään keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi ja toimenpiteiden kohdentamiseksi

1

Miten tähän on tultu?

Maatilatalouden rahavirrat

ELY-keskus: Etelä-Savo, 2017

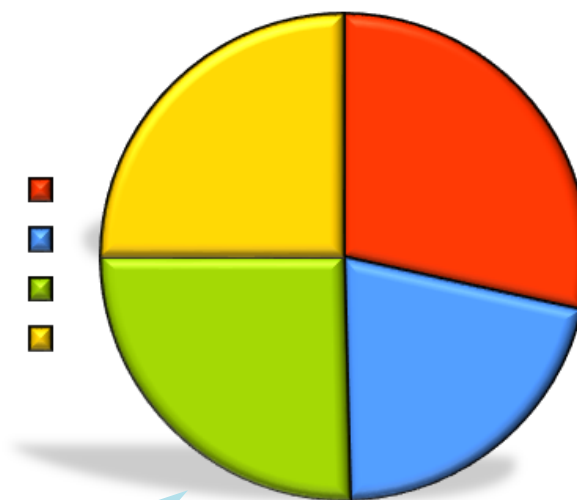
MAATILOJEN TULOT (brutto, ei sis. alv)

yhteensä 276,97 milj. € (0 %) *

	%	milj. €
MAATALOUDEN MYYNTITULOT	29	78,94
MAATALOUDEN TULOTUET	21	58,45
METSÄTULOT (MAANV.)	25	70,38
SIVUANSIOT /LIITÄNNÄISELINKEINOT	25	69,19

Tilojen lukumäärä 2 522 kpl (-2 %)

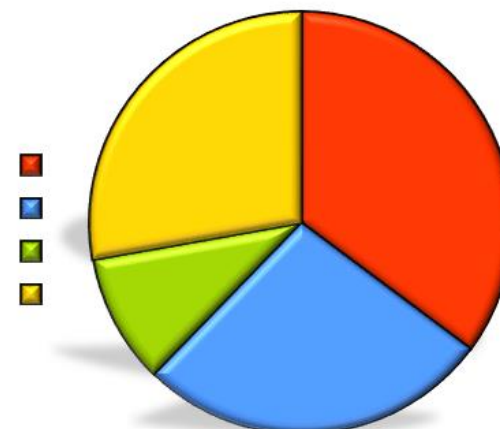
Metsätuloilla suurempi merkitys kuin koko maassa keskimäärin

KOKO MAA 6 330 milj. €

% milj. €

35	2 227,9
27	1 715,9
10	626,2
28	1 759,8

Maatalouden myyntitulot

ELY-keskus: Etelä-Savo, 2017

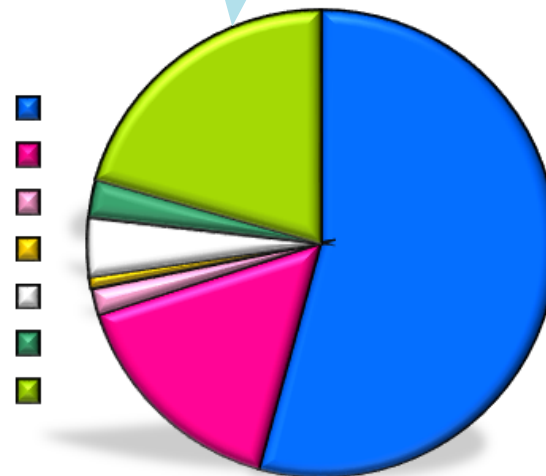
MAATALOUDEN MYYNITULOT (brutto, ei sis. alv)

yhteensä 78,94 milj. € (-1 %) *

	Tiloja**	%	milj. €
MAITO	427	54	42,83
NAUDANLIHA	229	16	12,50
SIANLIHA	20	2	1,42
MUU LIHA	136	1	0,67
KANANMUNAT	6	4	3,18
VILJAT	591	3	2,11
MUUT KASVIT	1 066	21	16,24
yhteensä	2 475		

*(suluissa muutos-% ed. vuoteen)

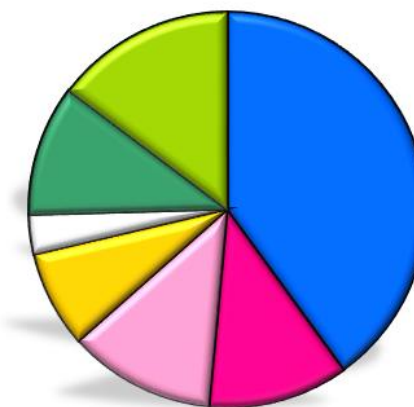
Puutarhakasvien
merkitys suuri

Nautasektorilta 70 %
myyntituloista

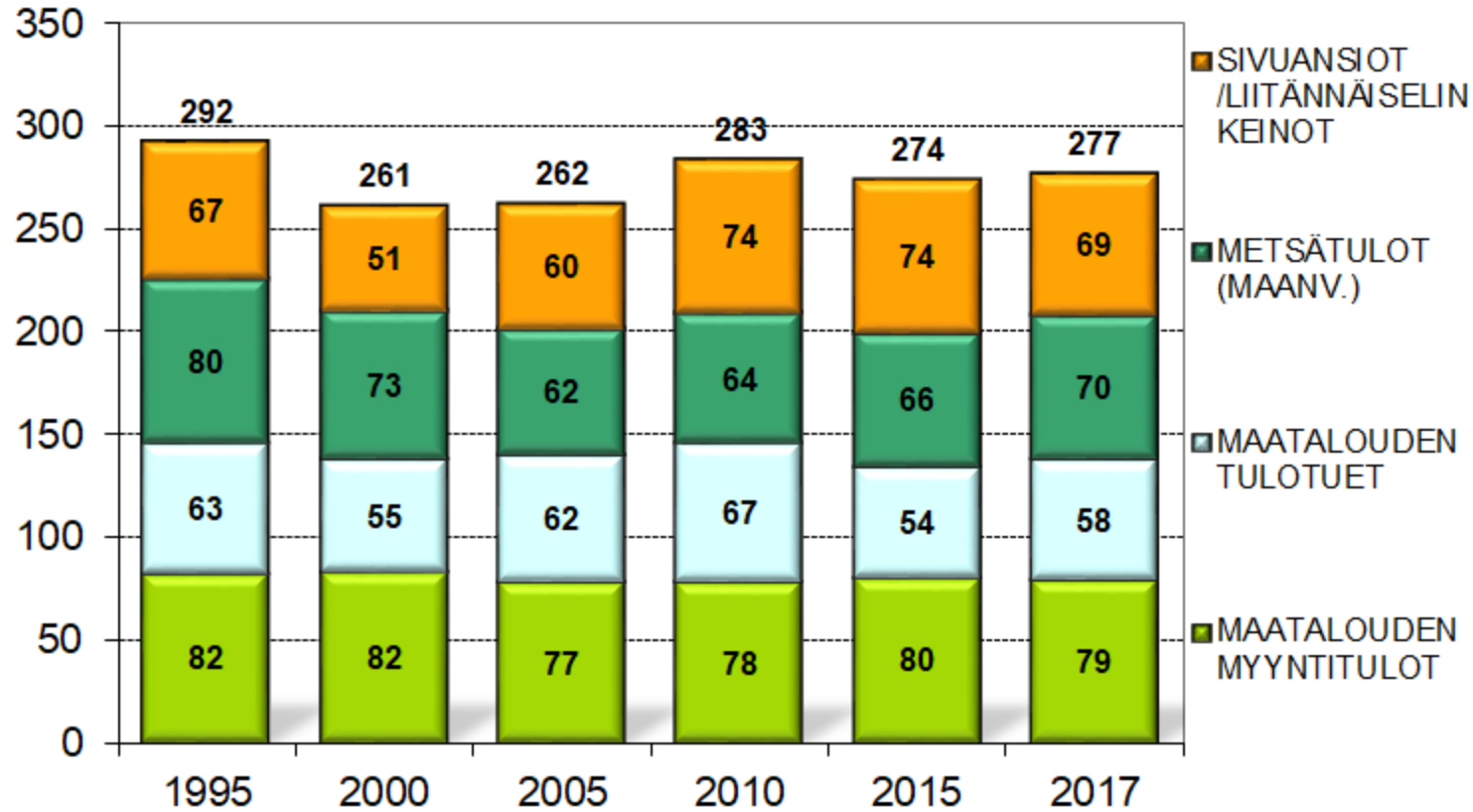
KOKO MAA 2 228 milj. €

%	milj. €
40	892,02
11	254,61
12	267,38
8	175,98
3	70,92
11	239,44
15	327,50

Maatilojen tulovirrat, milj. €

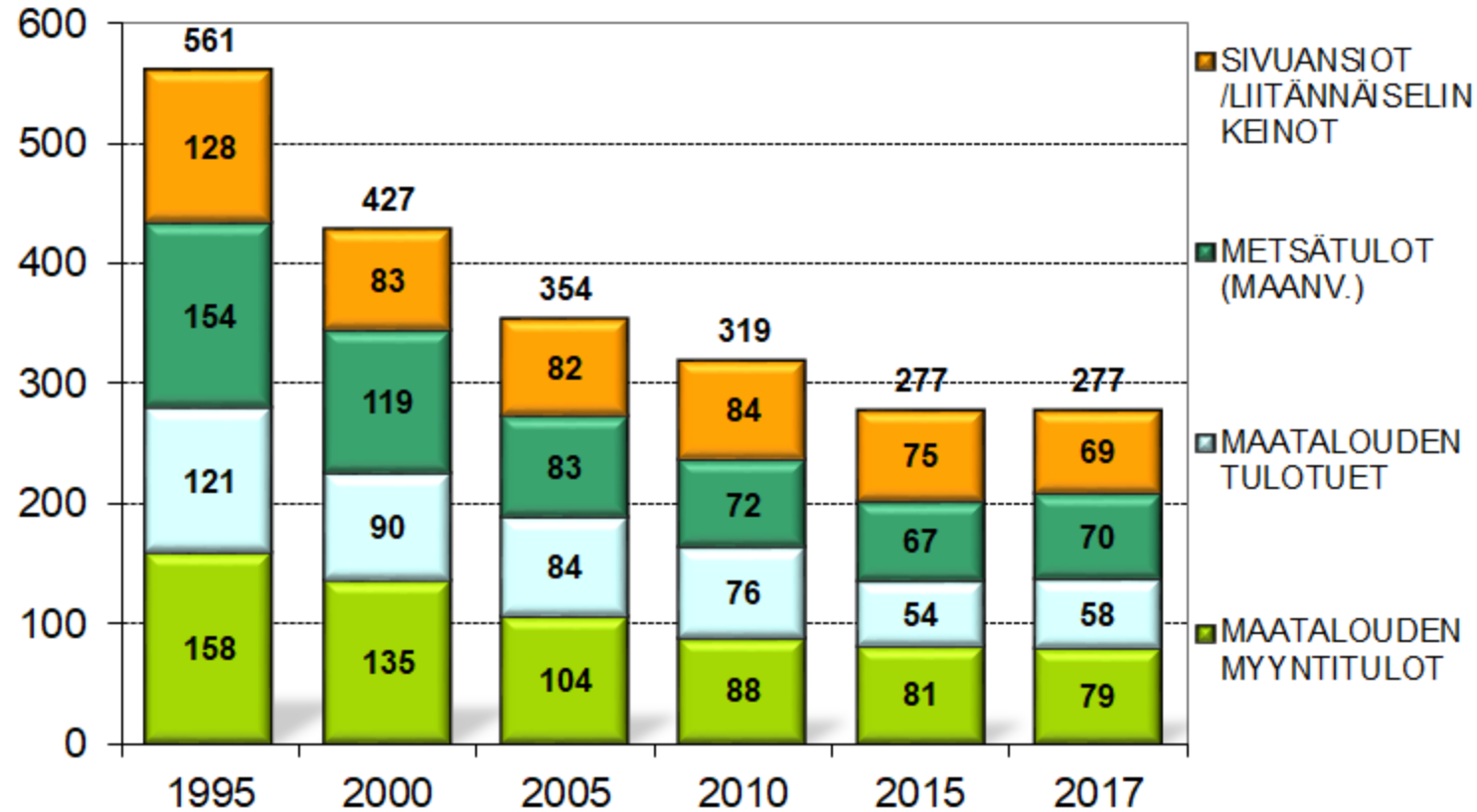
ELY-keskus: Etelä-Savo

nimellisin hinnoin

Maatilojen tulovirrat, milj. €

ELY-keskus: Etelä-Savo

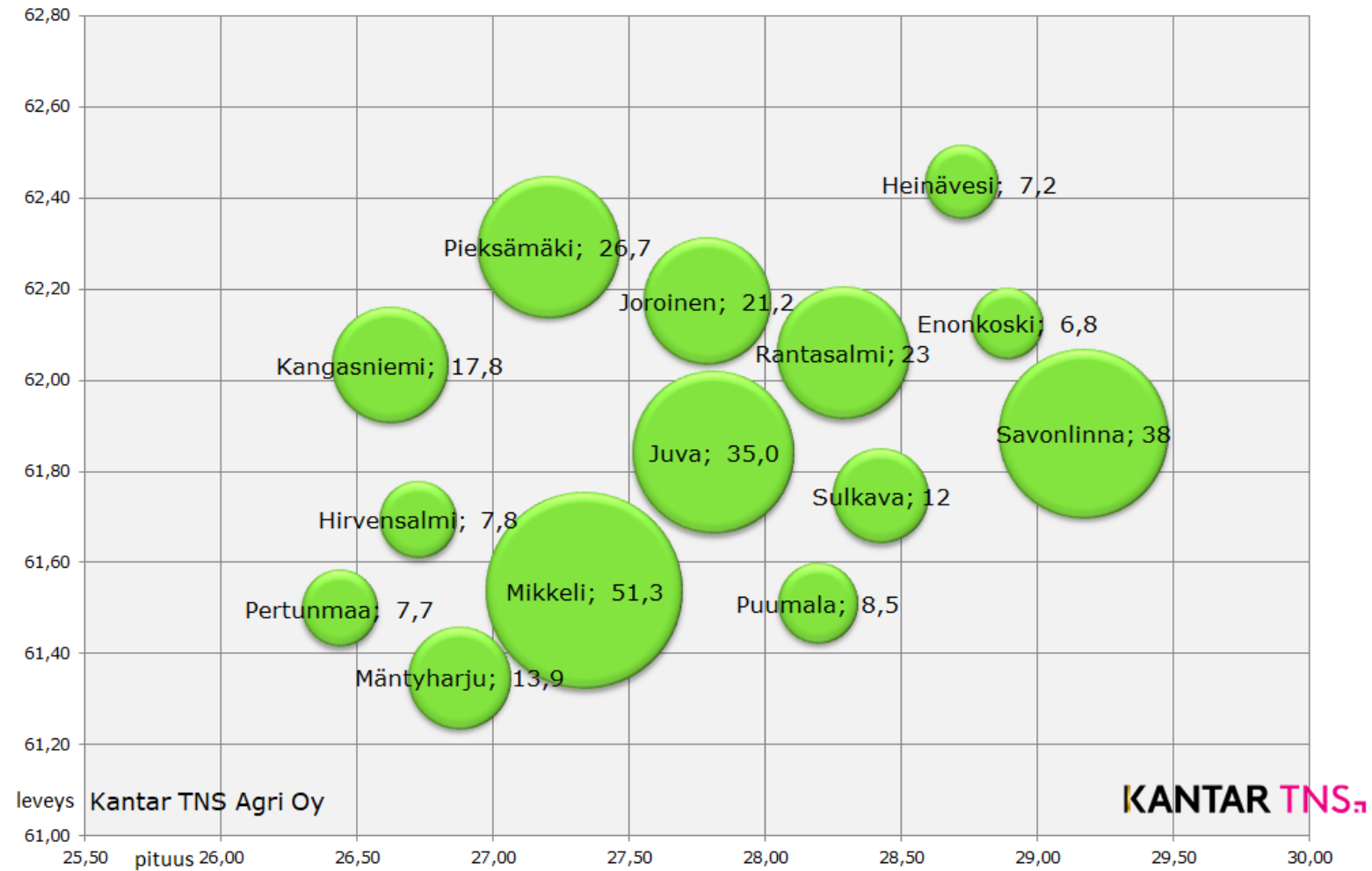

reaalisin hinnoin ansiotasoindeksillä muunnettuna

MAATILOJEN TULOT VUONNA 2017 (milj. €, ei sis alv.)

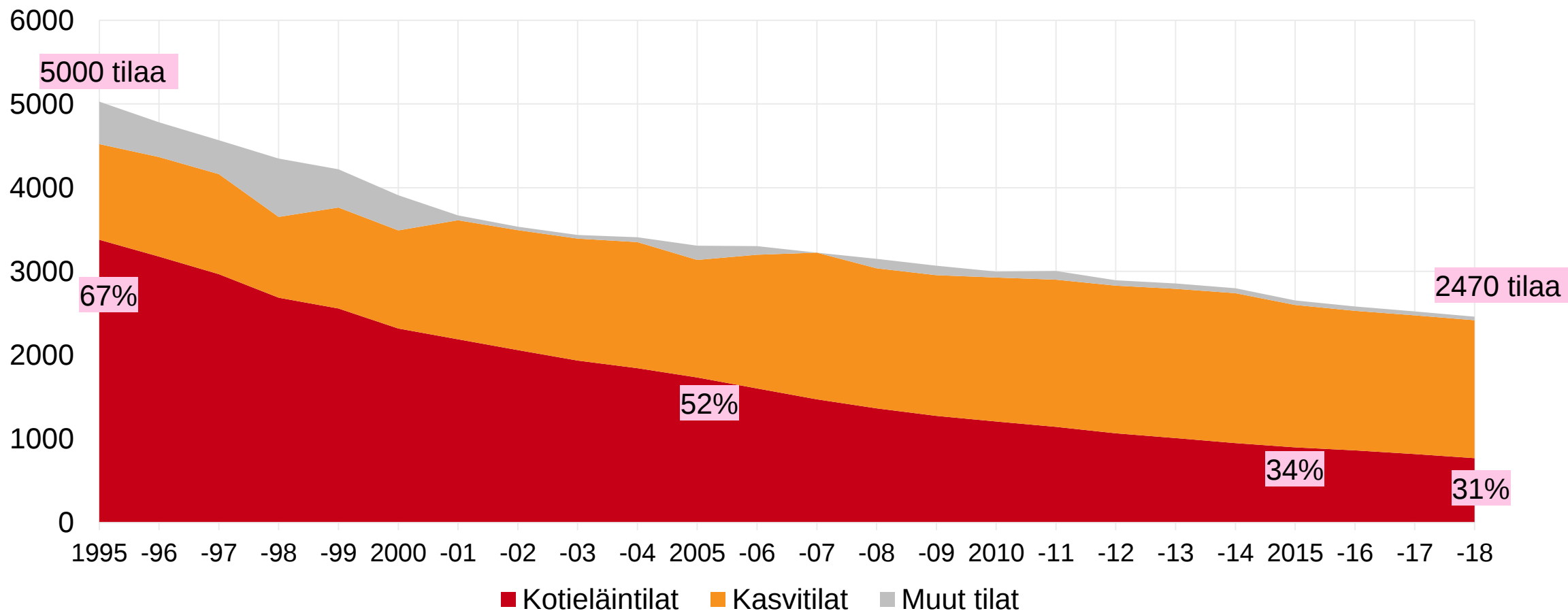
TULOT YHTEENSÄ

277 milj. €

Kotieläintilojen osuus on vähentynyt enemmän kuin kasvitilojen

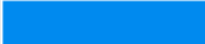
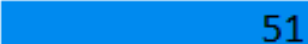
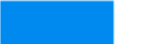
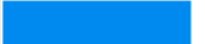
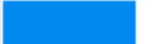
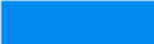
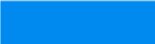
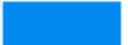
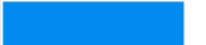
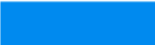
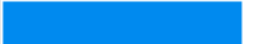
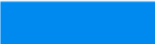
Tilamäärä tuotantosuunnittain

Tukia hakeneet tilat

Lähde: Luke, MML

Tilarakenne 2018 Etelä-Savossa ja koko maassa

	KOKO MAA		Etelä-Savo	
tilakoko, ha	tilojen lkm	peltola, 1000 ha	tilojen lkm	peltola, 1000 ha
0-4.99	1833	6	174	1
5-19.99	16995	197	1259	14
20-49.99	15371	504	632	20
50-99.99	9639	679	285	19
100-	5591	901	122	20
YHTEENSÄ	49429	2288	2472	74
Osuus tiloista tai pellosta, %				
0-4.99	 4	 0	 7	 1
5-19.99	 34	 9	 51	 19
20-49.99	 31	 22	 26	 27
50-99.99	 20	 30	 12	 26
100-	 11	 39	 5	 27

Etelä-Savossa
paljon pieniä tiloja

Tukia hakeneet tilat

Lähde: Luke, MML

Maatilat päätuotantosuunnan mukaan 2018, kpl

	Etelä-Savo 2018	Koko maa 2018
01 Lypsykarjatalous	401	6 895
02 Lihanautojen kasvatus	166	2 491
03 Muu nautakarjatalous	54	783
04 Porsastuotanto	4	254
05 Lihasikojen kasvatus	8	476
06 Muu sikatalous mm. yhdistelmätuotanto	4	367
07 Kananmunien tuotanto	6	248
08 Siipikarjanlihan tuotanto	3	220
09 Muu siipikarjatalous mm. siitosmunien tuotanto	0	70
10 Lammastalous	30	636
11 Vuohitalous	0	24
12 Hevostalous	93	1 362
13 Viljanviljely (myös viljan siemenviljely)	568	22 132
14 Erikoiskasvituotanto (mm. mallasohra, herne, peruna)	59	2 543
15 Puutarhakasvien viljely avomaalla	141	1 303
16 Kasvihuoneviljely	3	143
17 Muu kasvituotanto (mm. heinä ja viherheinä)	877	9 142
20 Muu tuotanto tai toiminta (mm. maatilamatkailu)	42	331
YHTEENSÄ	2 459	49 420

Paljon heinää/
nurmea tuottavia
tiloja

Tukia hakeneet tilat

Lähde: Luke, MML

Pellonkäyttö Etelä-Savossa 2018

Kasvin pinta-ala, 1000 ha	Etelä-Savo	jakauma	KOKO MAA	jakauma
Syysvehnä	0,0	0 %	11,1	0 %
Kevätvehnä	1,5	2 %	179,7	8 %
Ruis	0,3	0 %	17,3	1 %
Ohra	8,2	11 %	463,2	20 %
Kaura	6,9	9 %	324,7	14 %
Seosviljat	2,5	3 %	42,6	2 %
Muut viljat	1,5	2 %	23,2	1 %
Rypsi+rapsi	0,7	1 %	58,4	3 %
Peruna	0,3	0 %	21,7	1 %
Sokerijuurikas	0,0	0 %	10,2	0 %
Herne	0,2	0 %	9,6	0 %
Nurmet alle 5 v.	38,7	53 %	765,8	33 %
Puutarhakasvit	1,3	2 %	19,7	1 %
Ruokohelpi	0,2	0 %	5,0	0 %
Muut kasvit	2,0	3 %	58,5	3 %
Kesanto + luonnonhoitopelto	7,2	10 %	197,9	9 %
Monivuotiset nurmet ja niityt	1,9	3 %	78,8	3 %
Käytössä oleva maatalousmaa	73,6		2288	

2

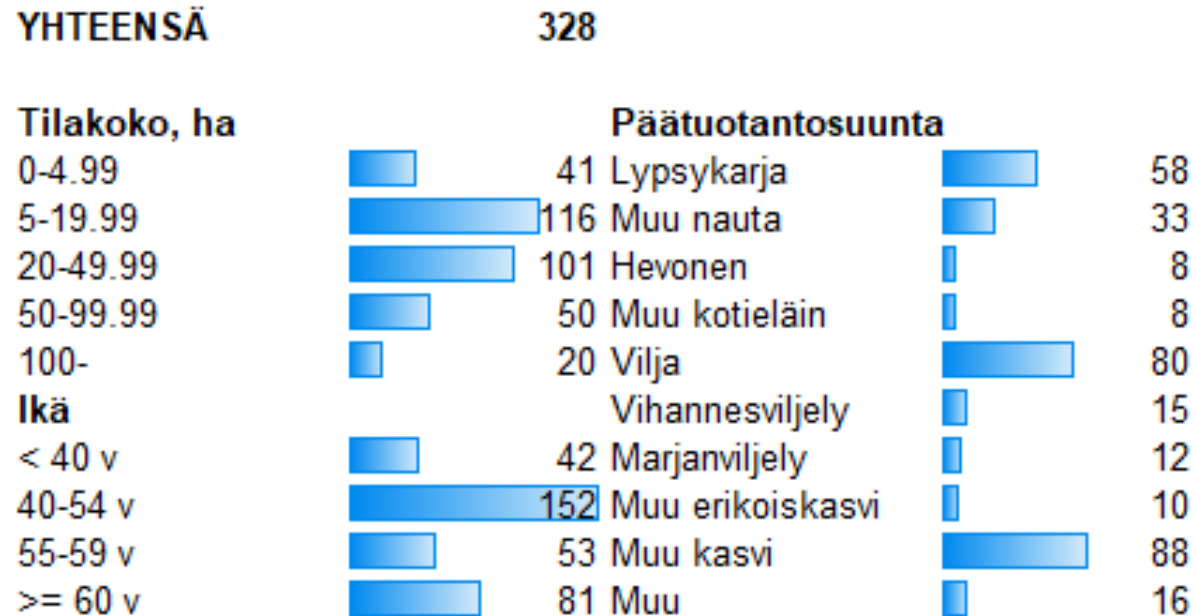
Miten tästä eteenpäin?

Haastattelut Etelä-Savossa helmi-maaliskuu 2018

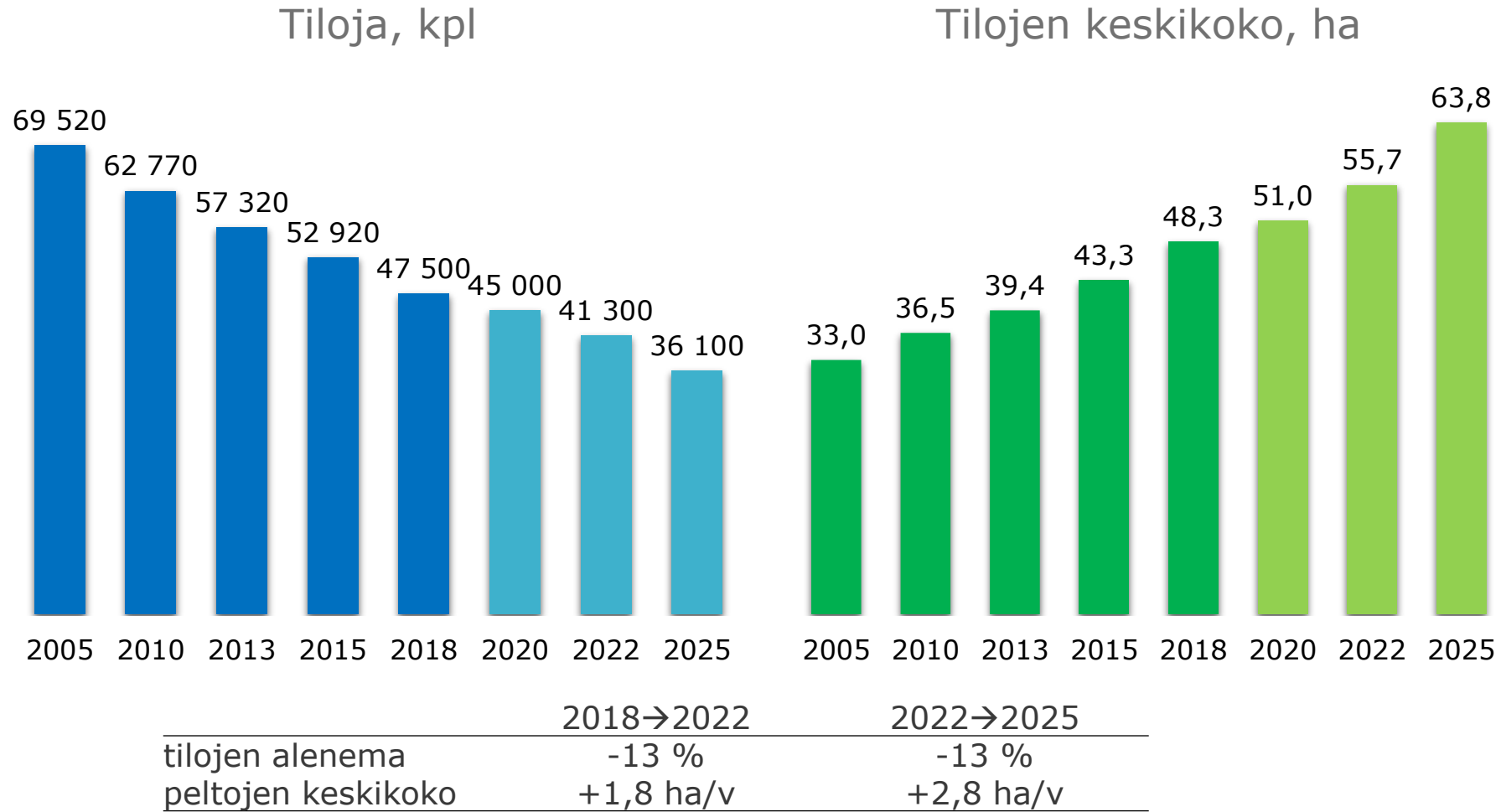
→ Etelä-Savon alueella haastatteluun vastasi 470 tilaa. Mukana oli kuitenkin monia lopettavia tiloja ja osa keskeytti vastaamisen, joten lopullinen tutkimusaineisto muodostui 328 tilasta eli noin 14 % alueen tiloista

Vastaajarakenne

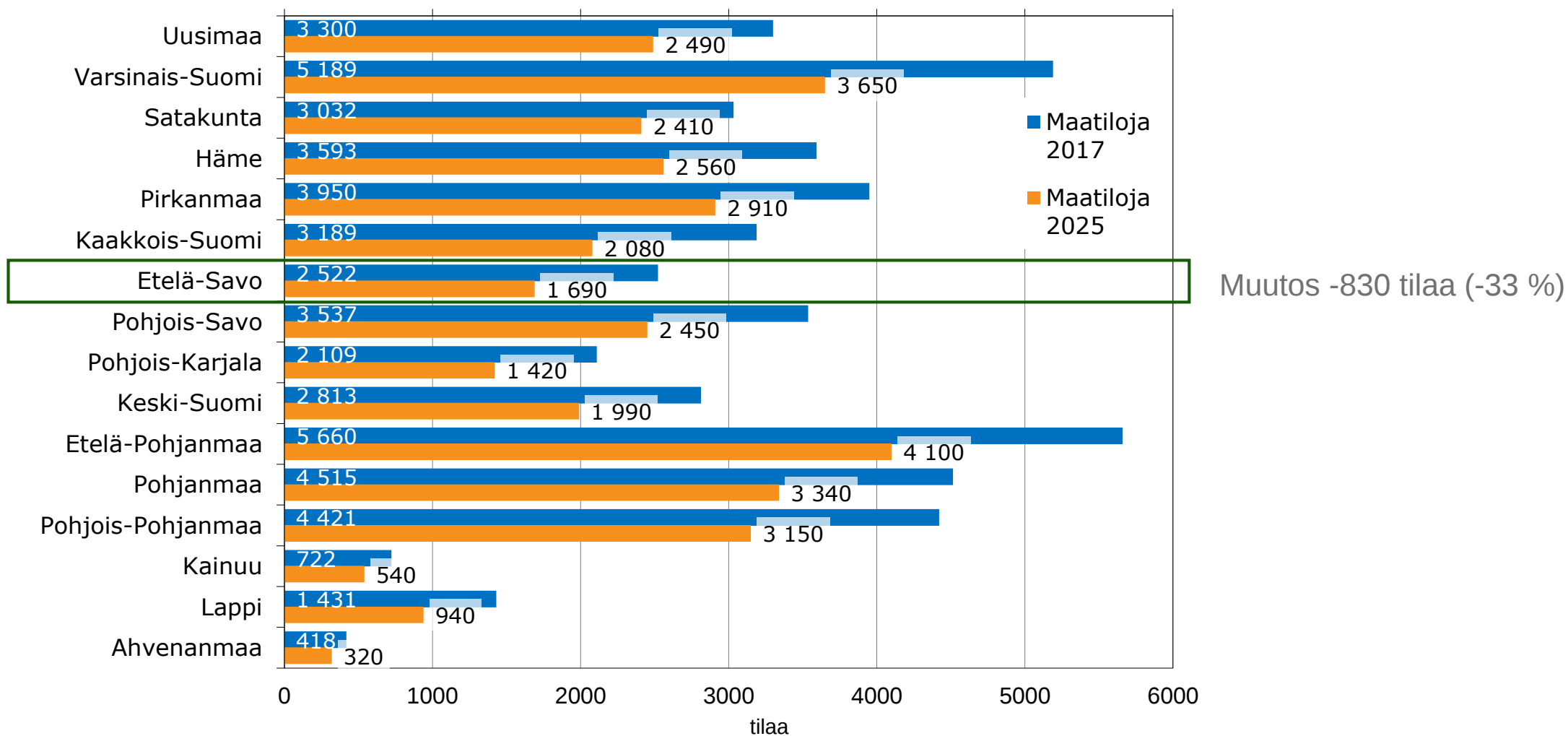

kpl vastaajia

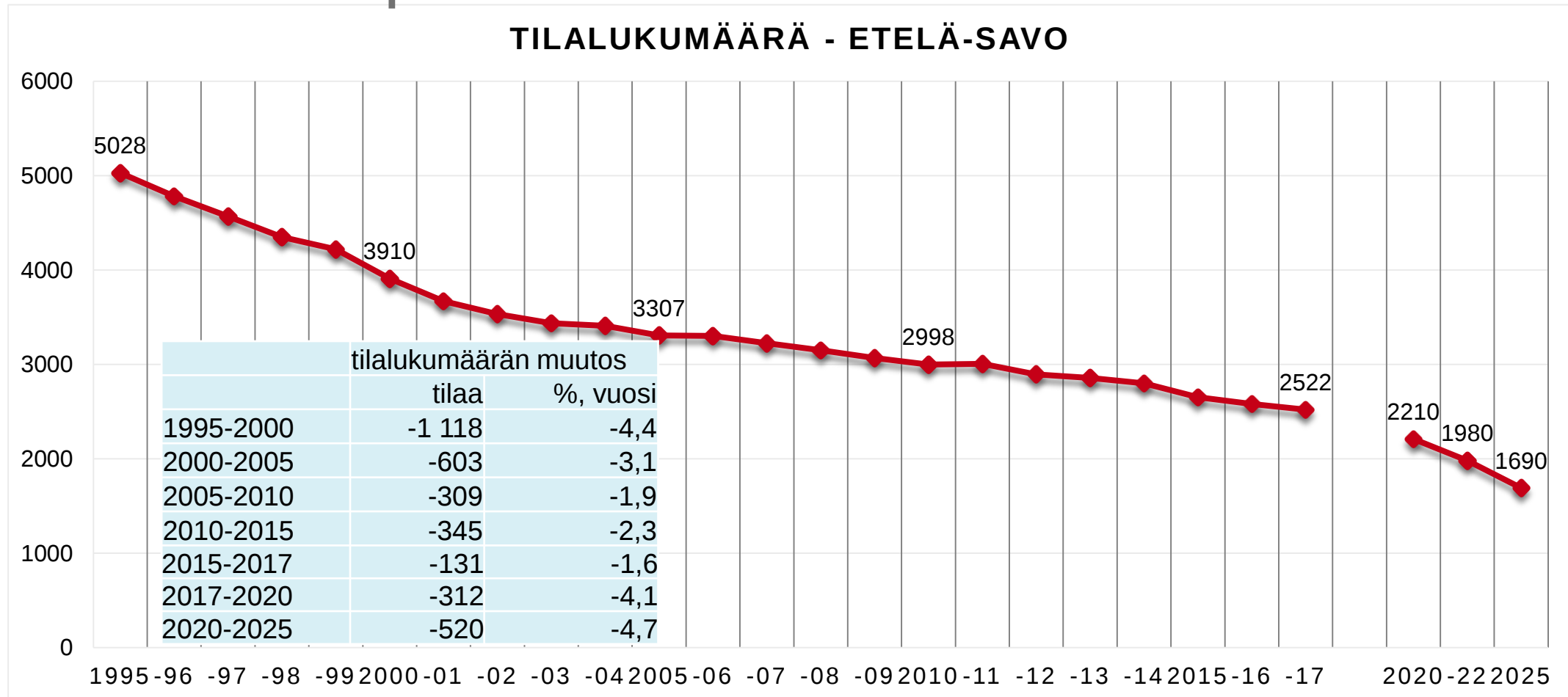
Vuonna 2025 maatiloja 36 100 ja keskikoko noin 64 hehtaaria

Tilojen lukumäärä ELY-keskuksittain 2017 ja ennuste 2025; koko maa -28 %

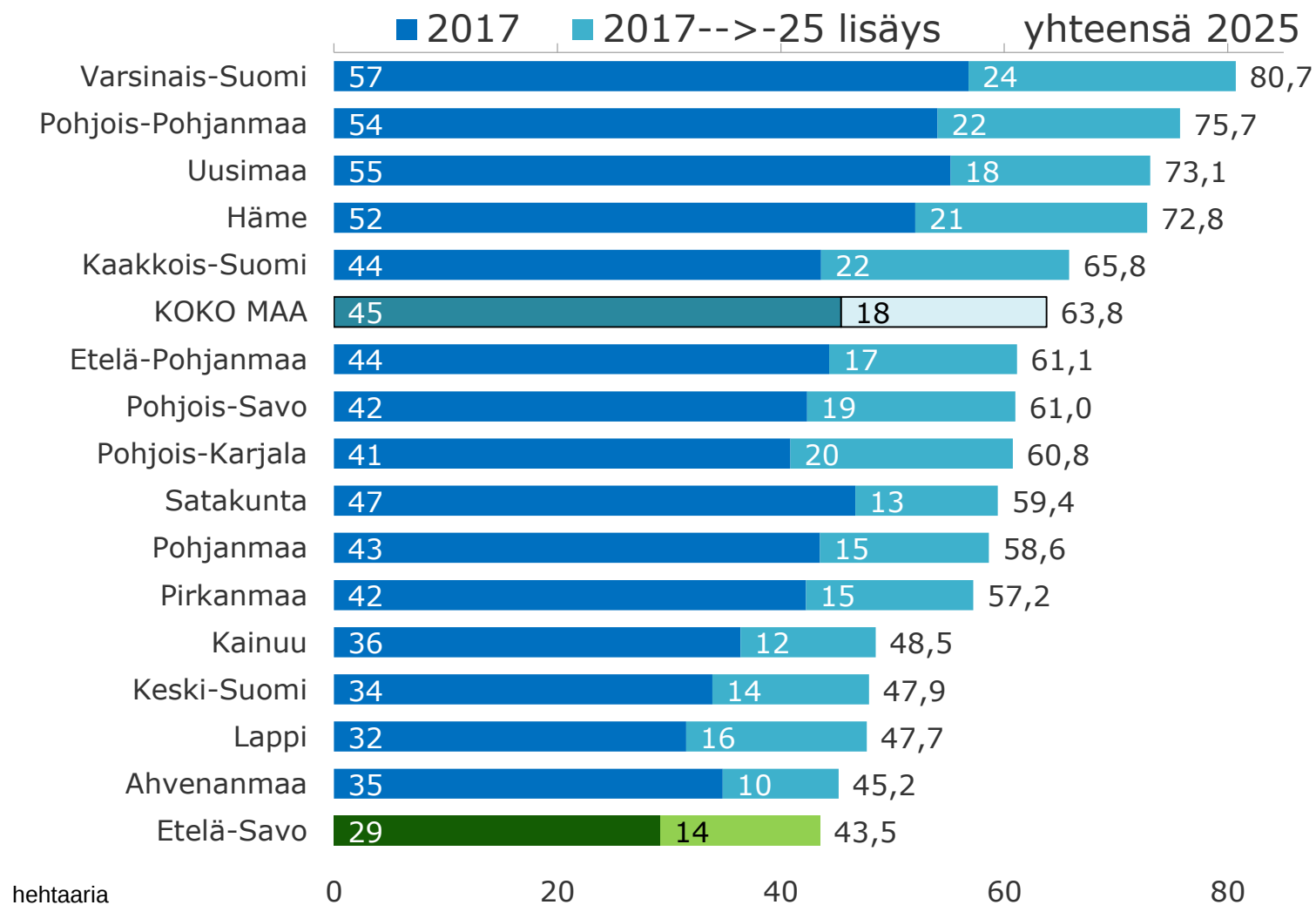
Tilojen lukumäärän alenema on viime vuosina ollut melko tasaista, mutta jatkossa hieman nopeutuu

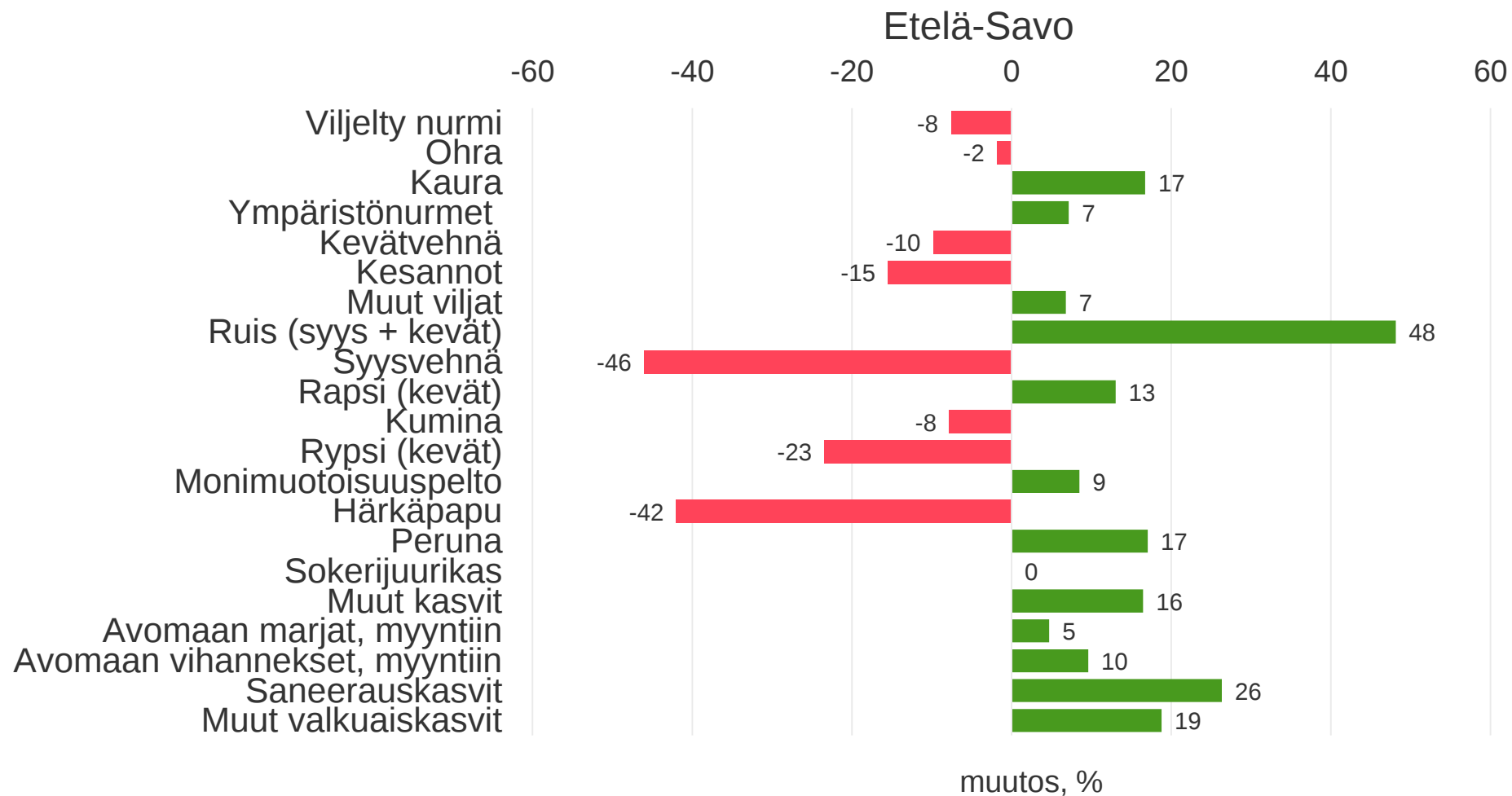
Tukia hakeneet tilat

Lähde: Luke, MML

Etelä-Savossa maan pienimmät tilat

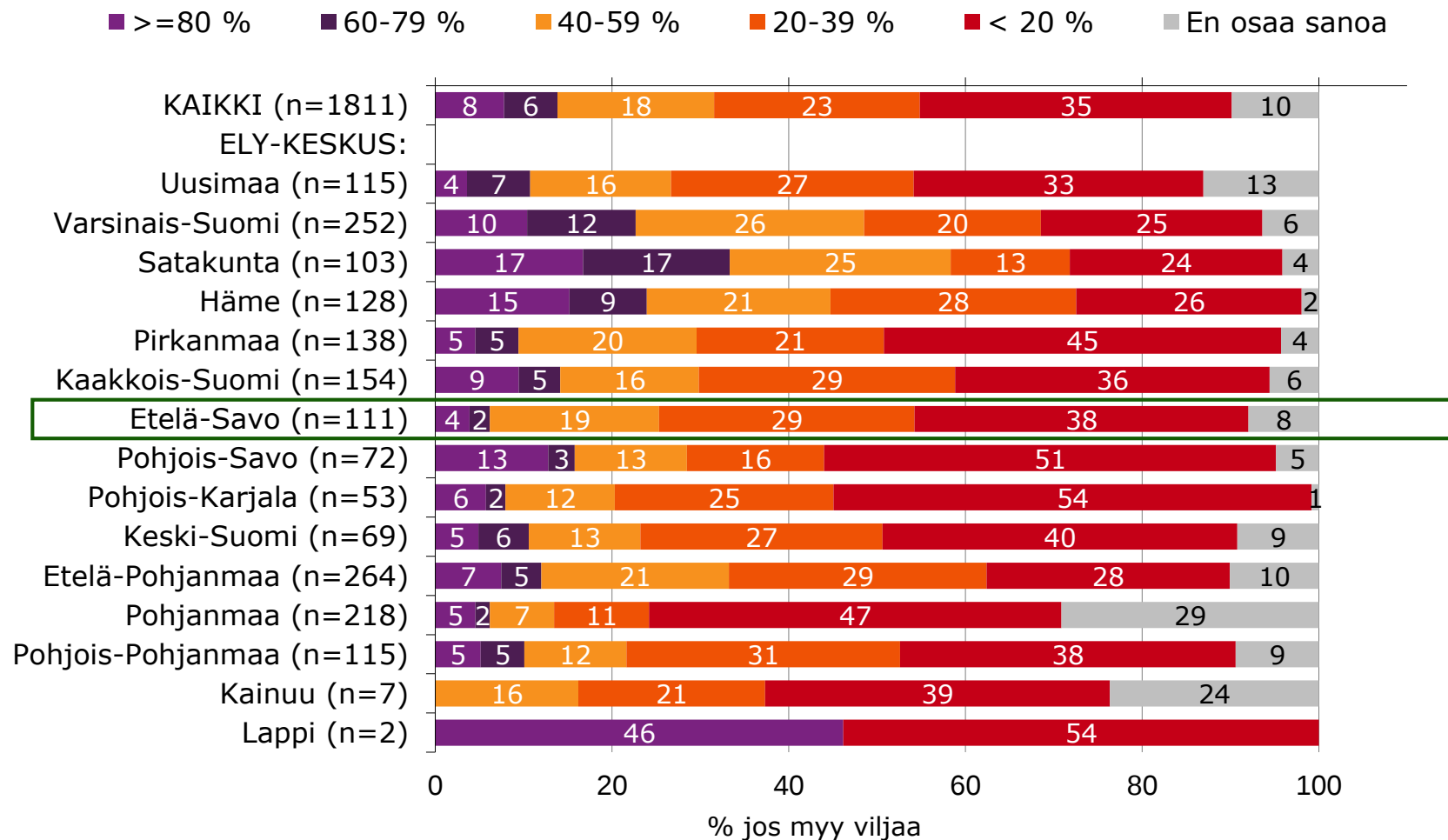

Pellonkäytön muutossuunnat Etelä-Savossa 2018→2020

Viljan myyntituloilla pieni merkitys Etelä-Savon tiloilla

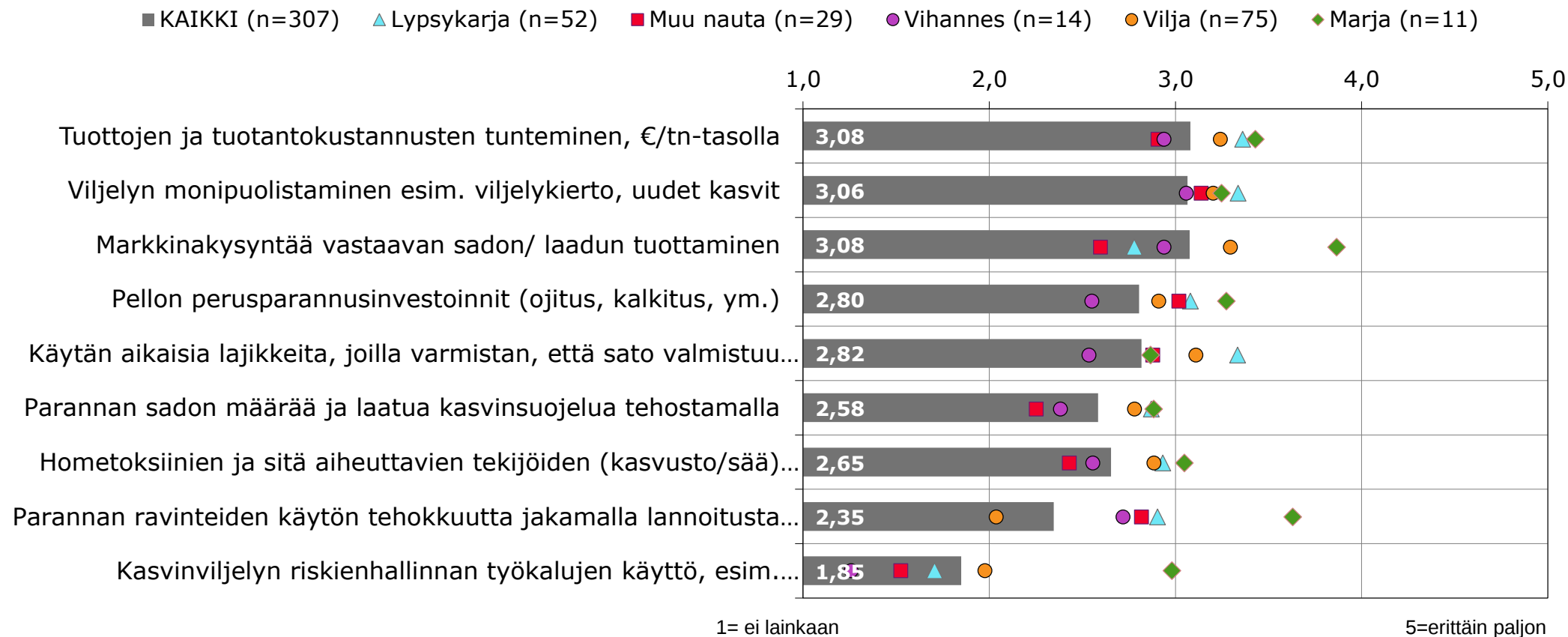
Kasvinmyyntitulojen osuus maatalouden kokonaistuloista

Kustannusseuranta, viljelyn monipuolistamien ja markkinasadon tuottaminen kärjessä kasvinviljelyn kehittämisessä

Miten panostatte kasvinviljelyn kehittämiseen nyt ja tulevaisuudessa?

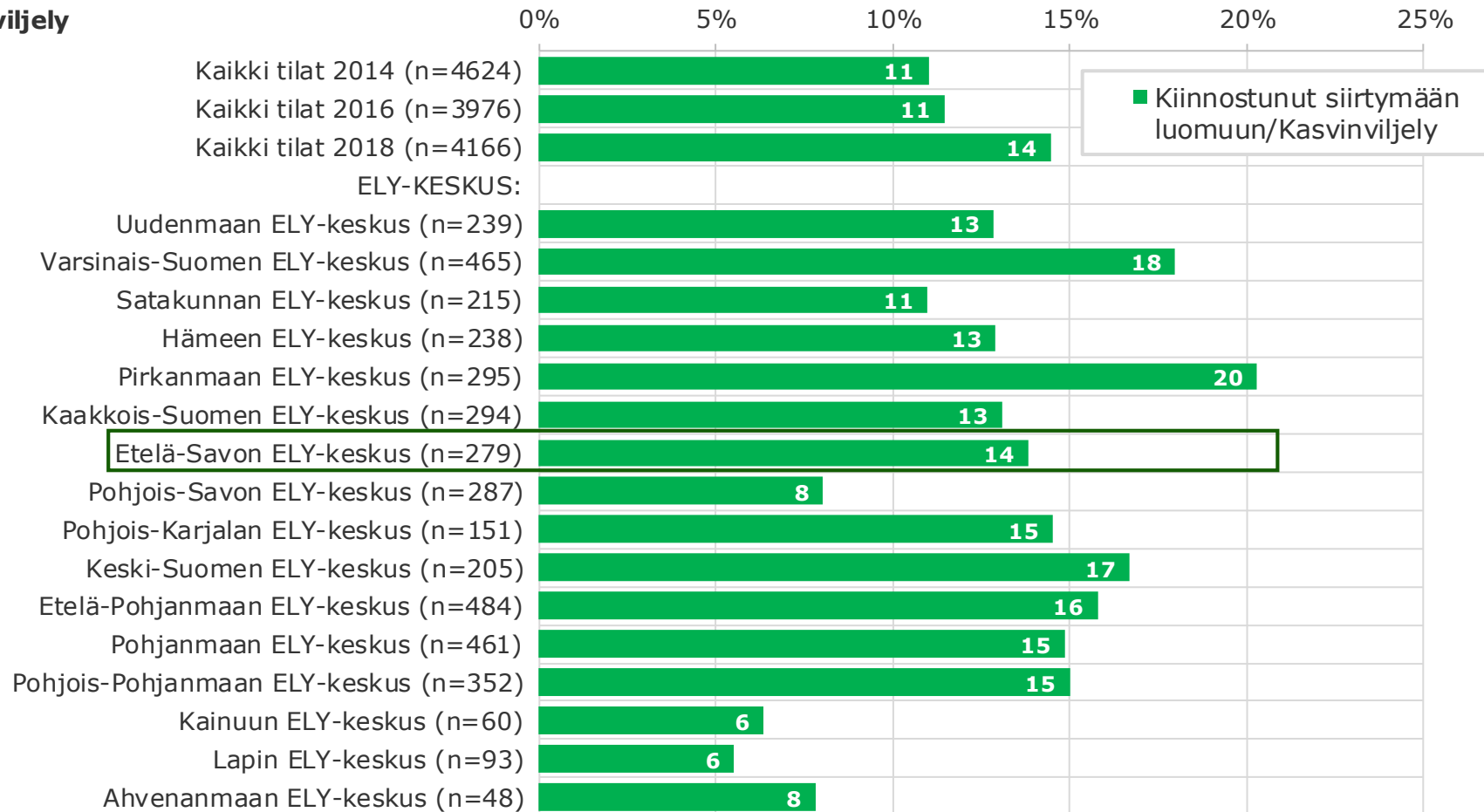
PÄÄTUOTANTOSUUNTA

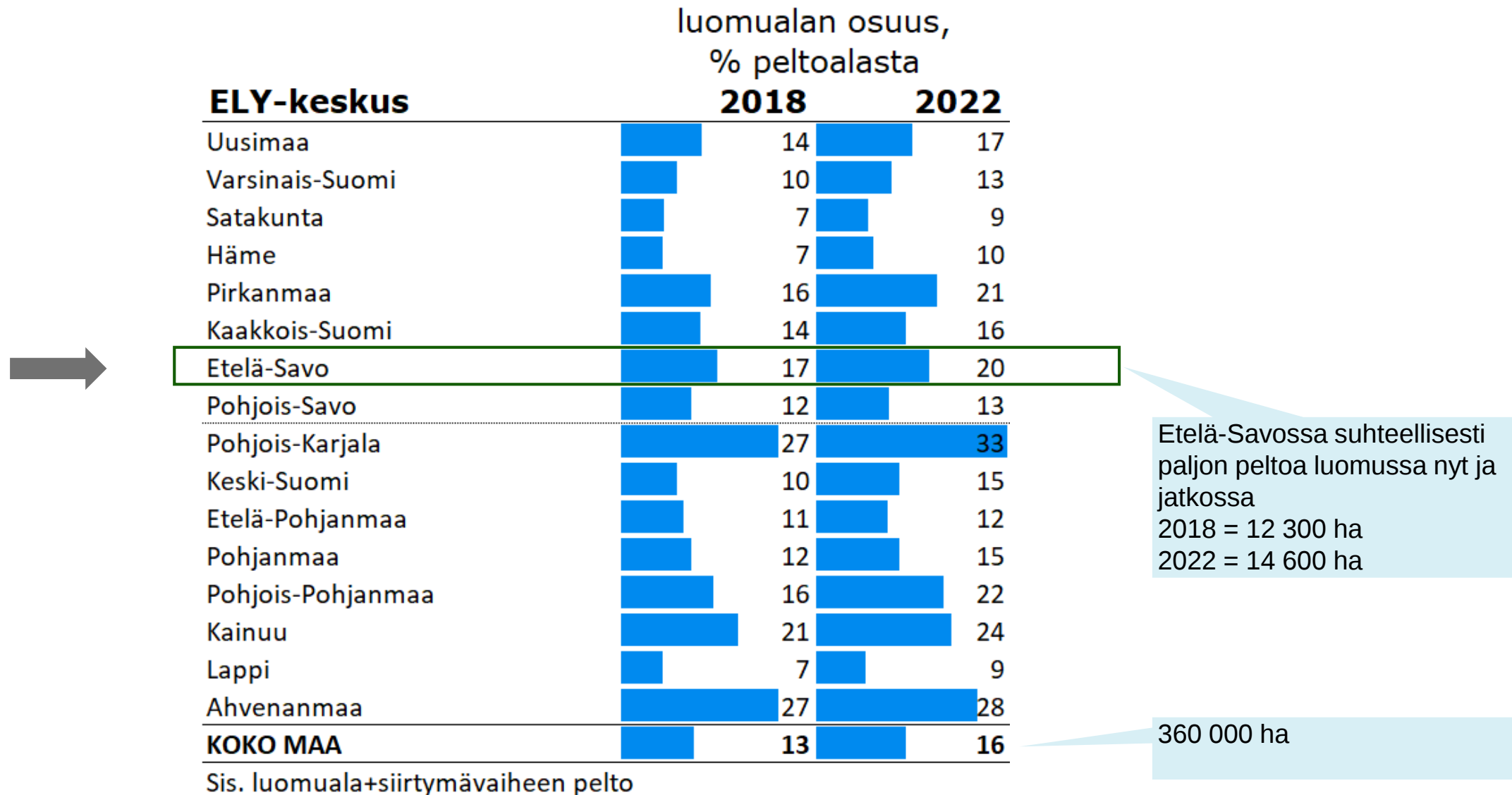
Luomusta kiinnostuneita eniten Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa; Etelä-Savossa saman verran kuin koko maassa

Onko tilanne kotieläin- ja/tai kasvintuotanto luomutuotannossa, siirtymävaiheessa tai oletteko jatkossa kiinnostunut siirtymään luomutuotantoon?

Kasvinviljely

Luomualan kasvu ELY-keskuksittain, %-osuus kokonaispeltoalasta

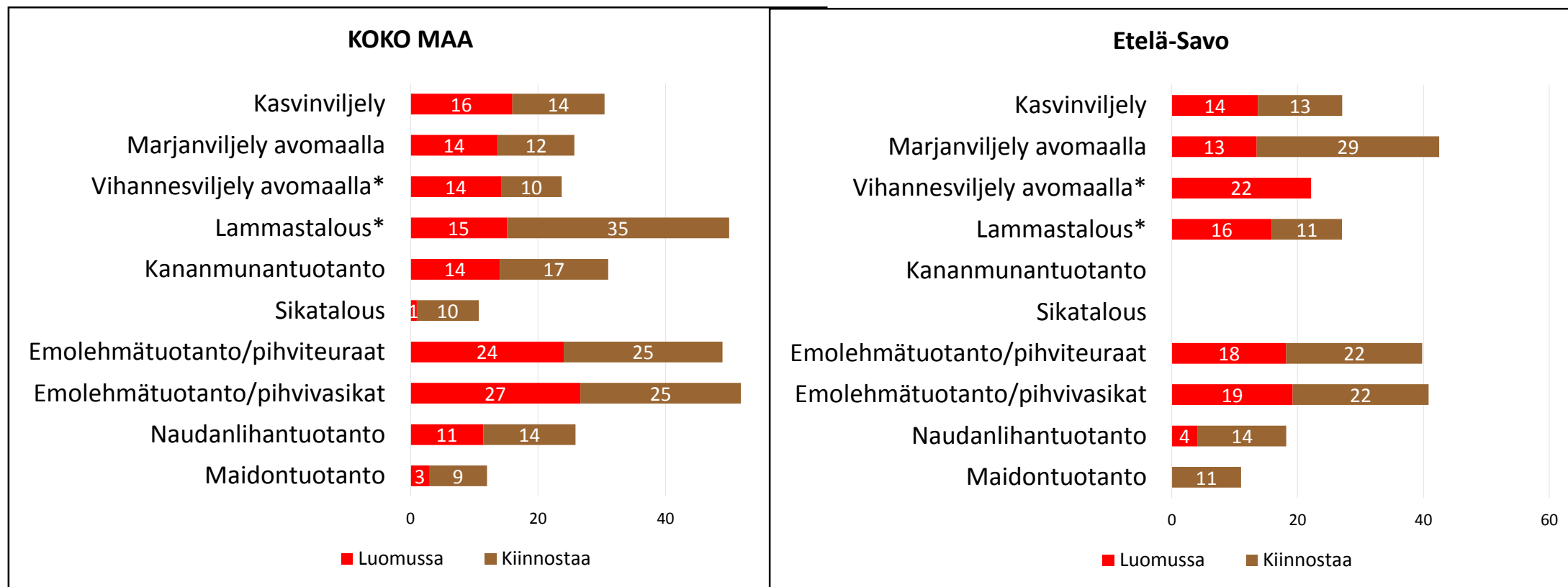

Juvassa luomua pellosta jo lähes kolmannes

Etelä-Savo	Osuus pellosta luomussa
Juva	31 %
Puumala	25 %
Mikkeli	15 %
Sulkava	14 %
Joroinen	13 %
Kangasniemi	12 %
Savonlinna	10 %
Rantasalmi	9 %
Heinävesi	9 %
Pertunmaa	8 %
Pieksämäki	7 %
Mäntyharju	6 %
Hirvensalmi	6 %
Enonkoski	6 %
KOKO ALUE	13 %

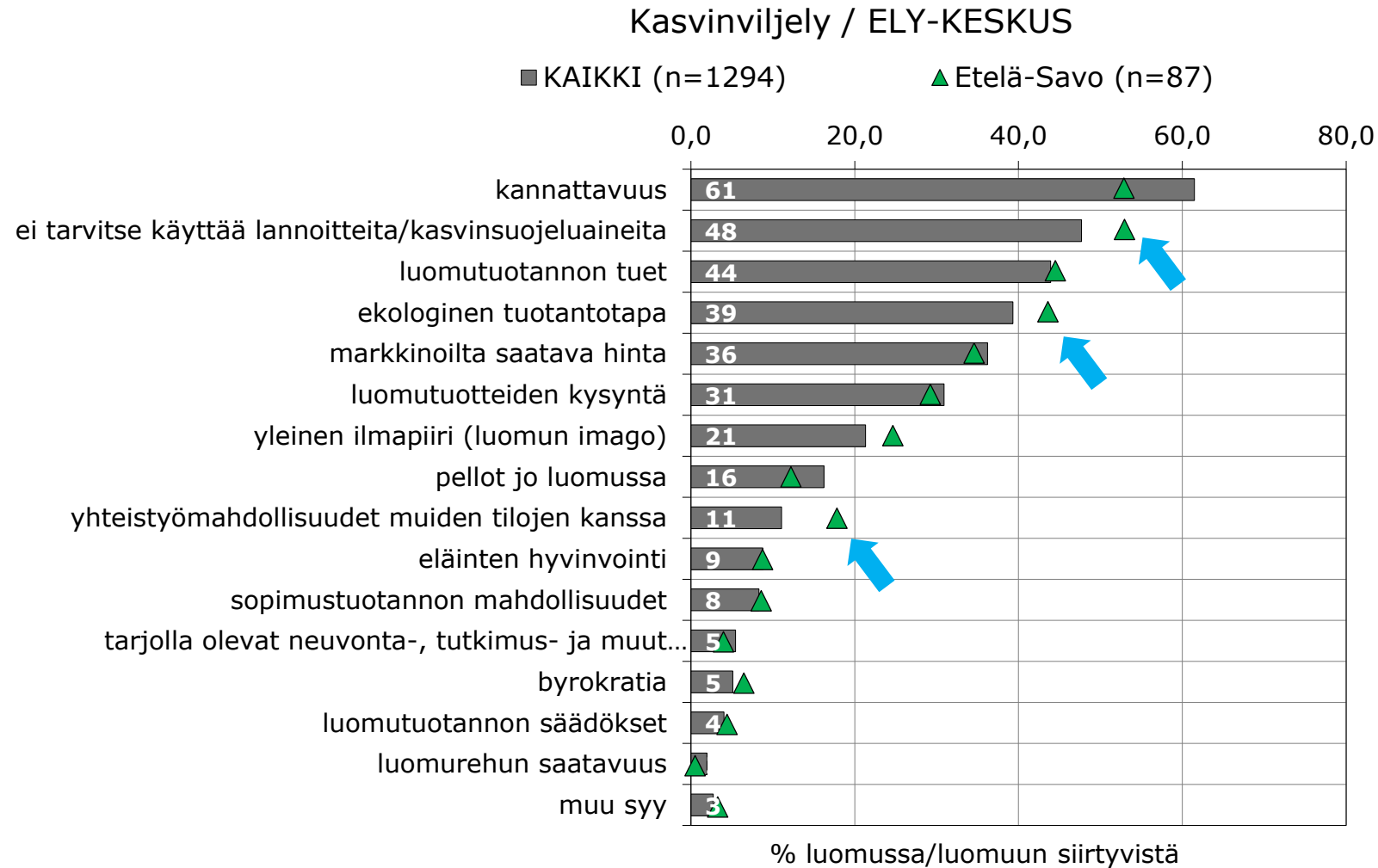
Luomutilat ja kiinnostus; koko maa ja Etelä-Savo

Osuus tiloista luomussa ja kiinnostus jatkossa, %

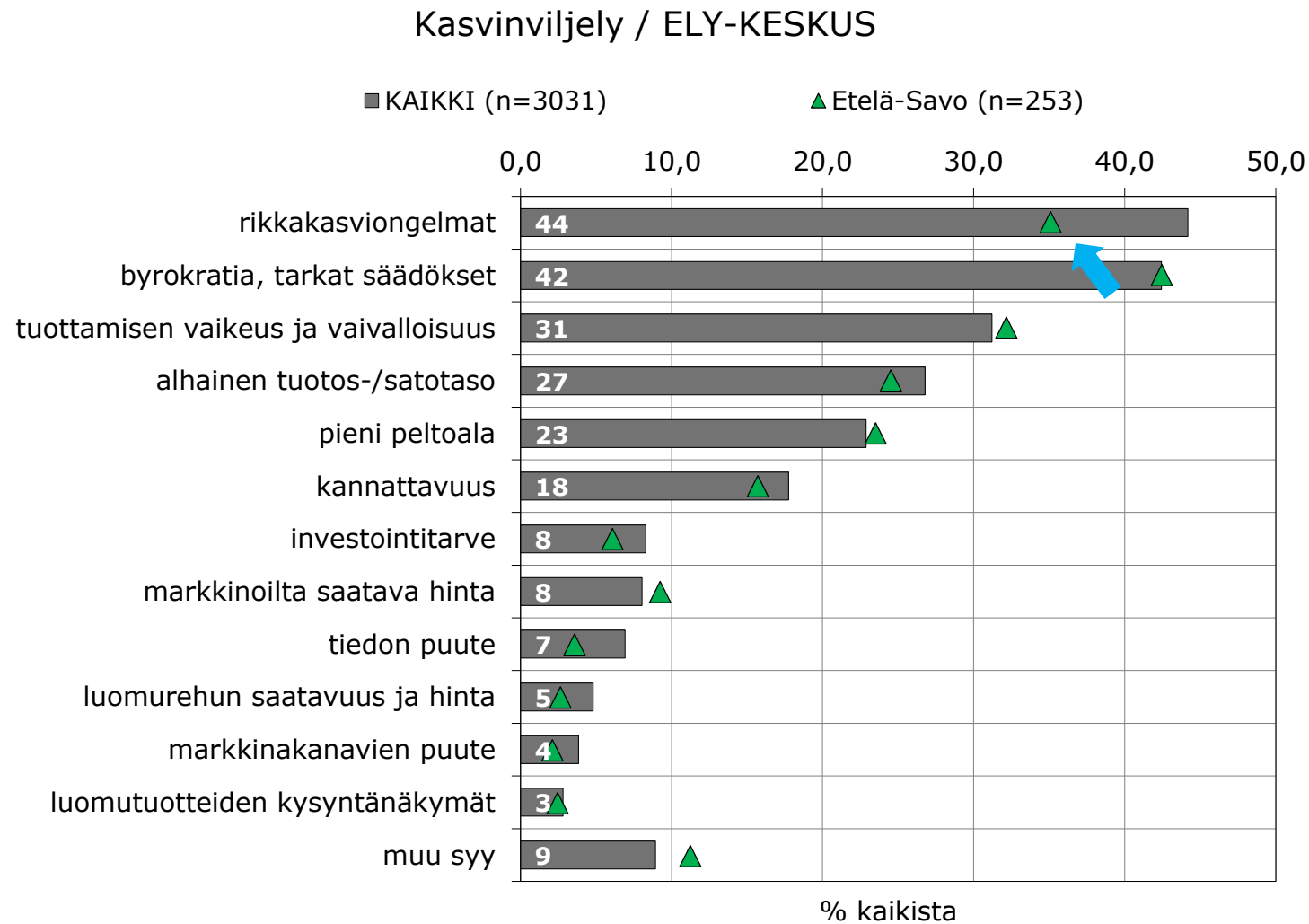

*pieni vastausten määrä

Mitkä tekijät vaikuttivat/vaikuttavat tilanne siirtymiseen luomutuotantoon?

Miksi luomutuotanto ei kiinnosta?

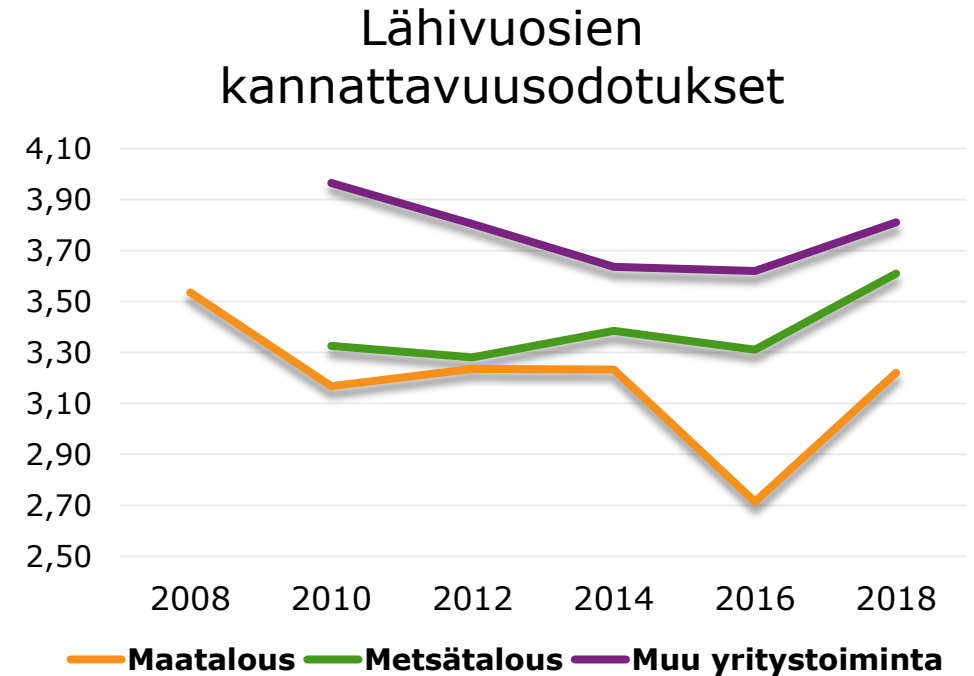
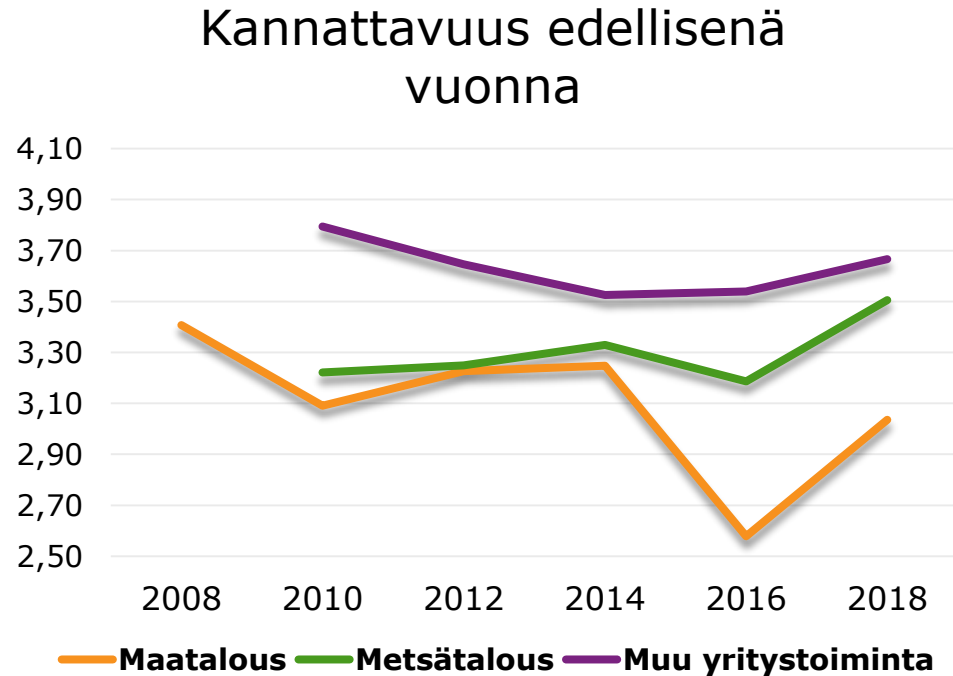
3

Toimintaedellytykset

Kannattavuusarviot eri tutkimusvuosina

- näkymä nyt selvästi positiivisempi kuin 2 vuotta aiemmin

Kaikki tilat; asteikko 1= erittäin heikko - 6 = erittäin hyvä

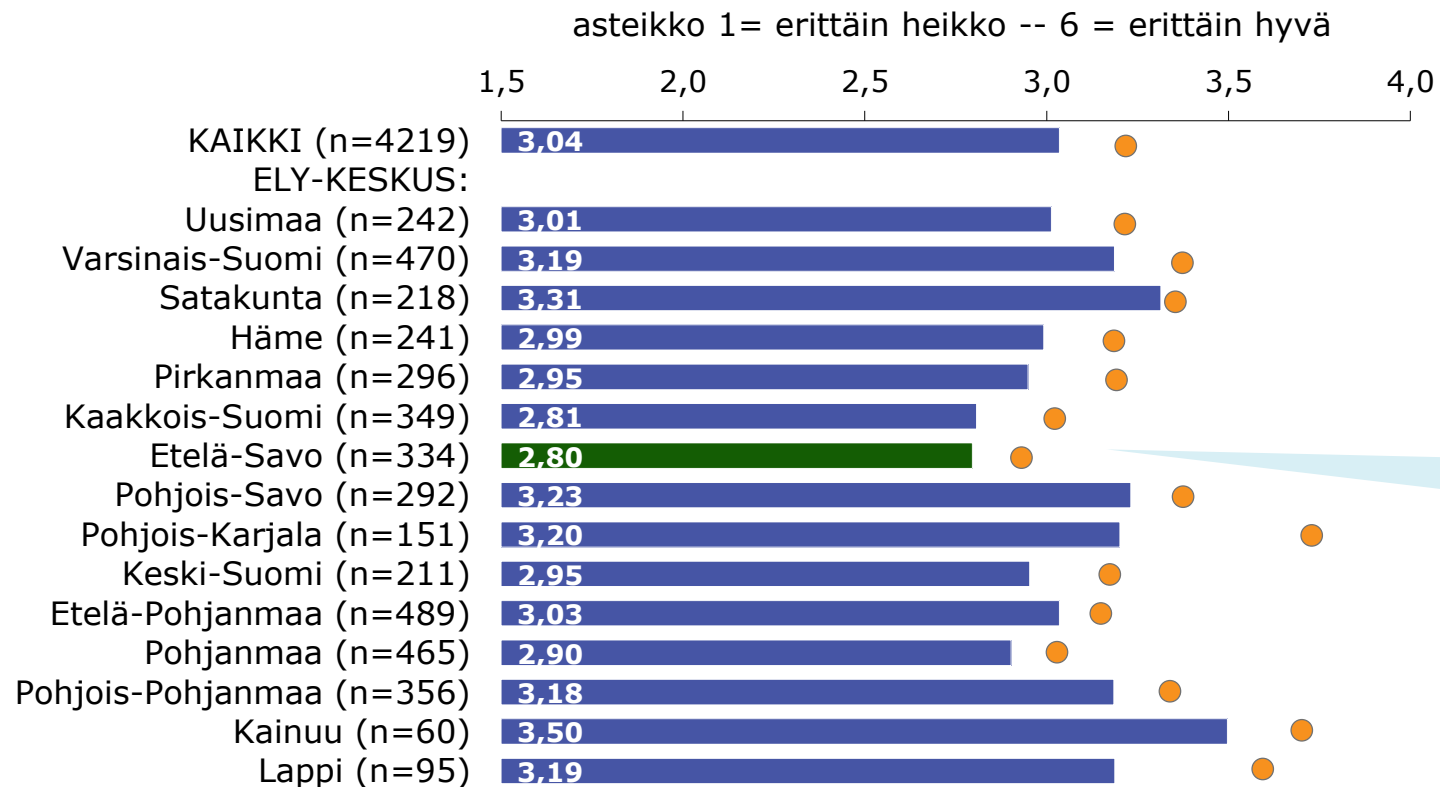
Maatalouden kannattavuus ELY-keskuksittain

Kannattavuus ja kannattavuusnäkymät

Maatalous

■ v. 2017

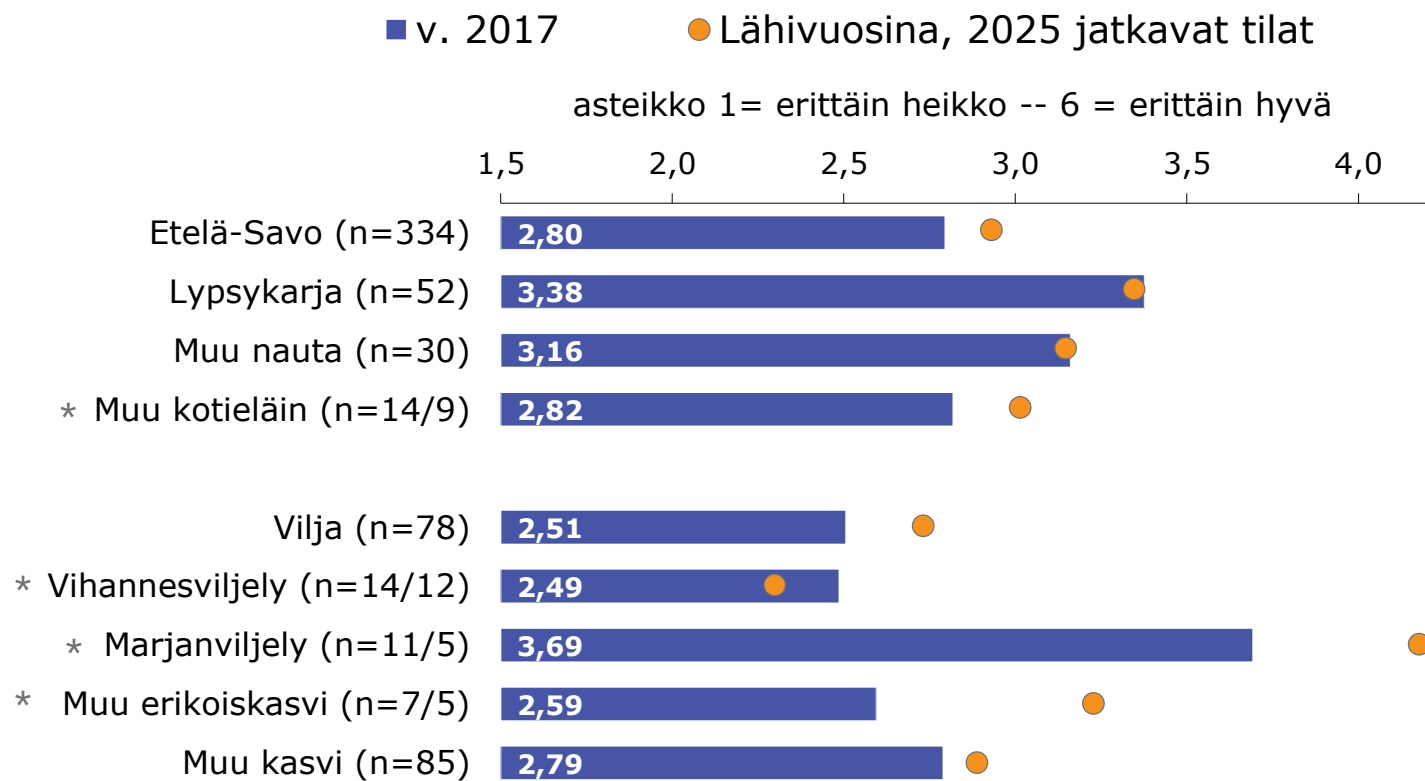
● Lähivuosina, 2025 jatkavat tilat

Maatalouden kannattavuus koetaan heikoksi Etelä-Savossa

Maatalouden kannattavuus Etelä-Savossa 2017 ja jatkossa

Kannattavuus ja kannattavuusnäkymät

* pieni vastaajamäärä

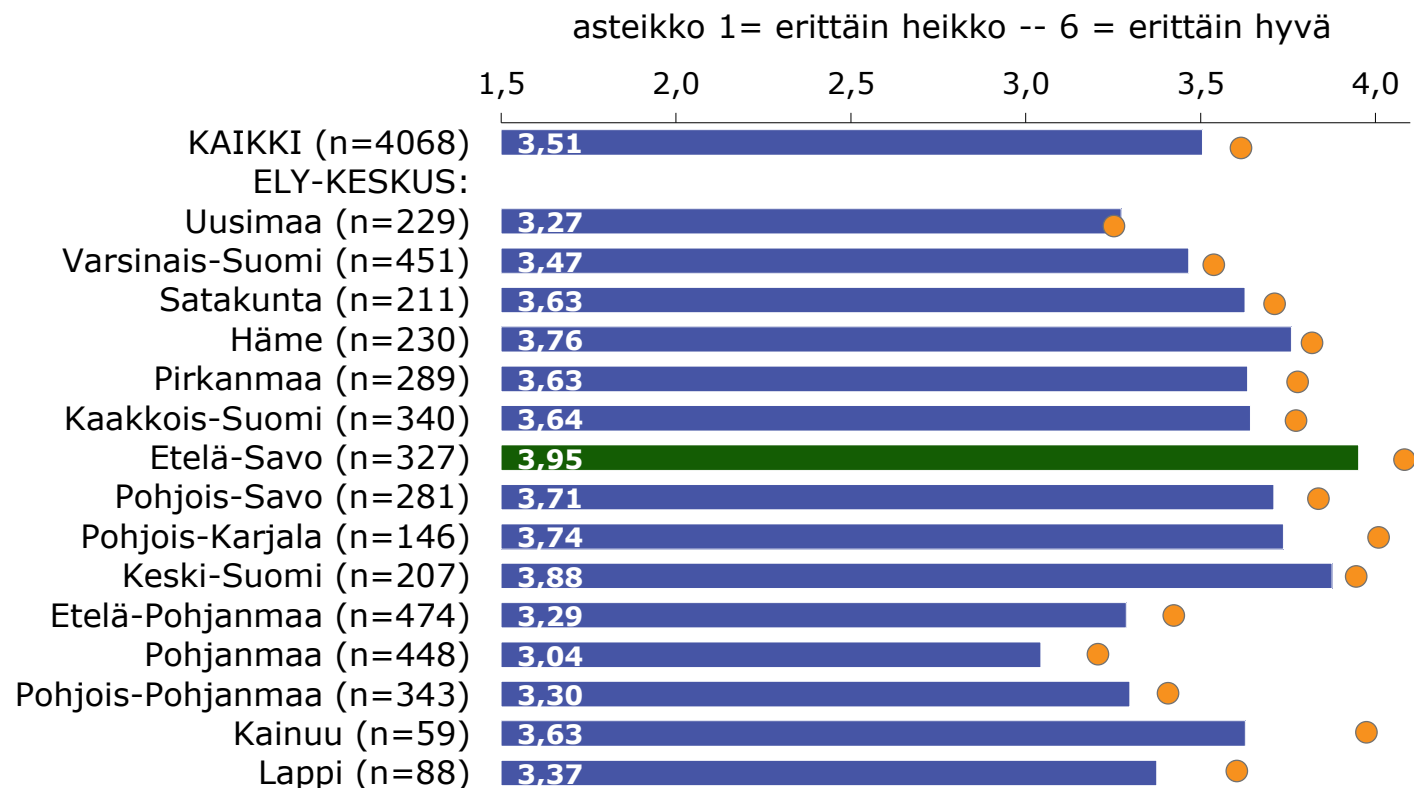
Metsätalouden kannattavuus

Kannattavuus ja kannattavuusnäkymät

Metsätalous

■ v. 2017

● Lähivuosina, 2025 jatkavat tilat

Metsätalous on vahva
maatalouden tuki Etelä-
Savossa

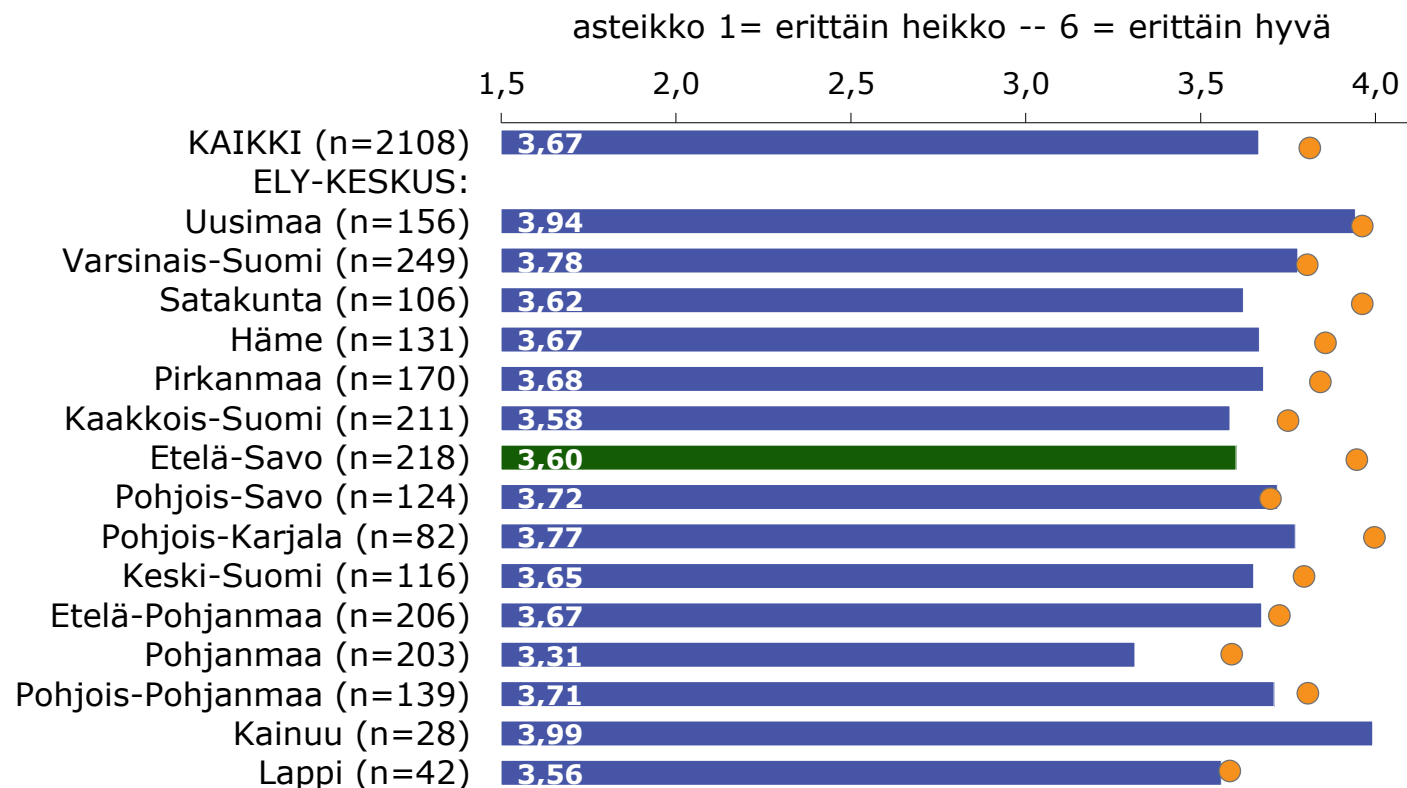
Muun yritystoiminnan kannattavuus

Kannattavuus ja kannattavuusnäkymät

Muu yritystoiminta

■ v. 2017

● Lähivuosina, 2025 jatkavat tilat

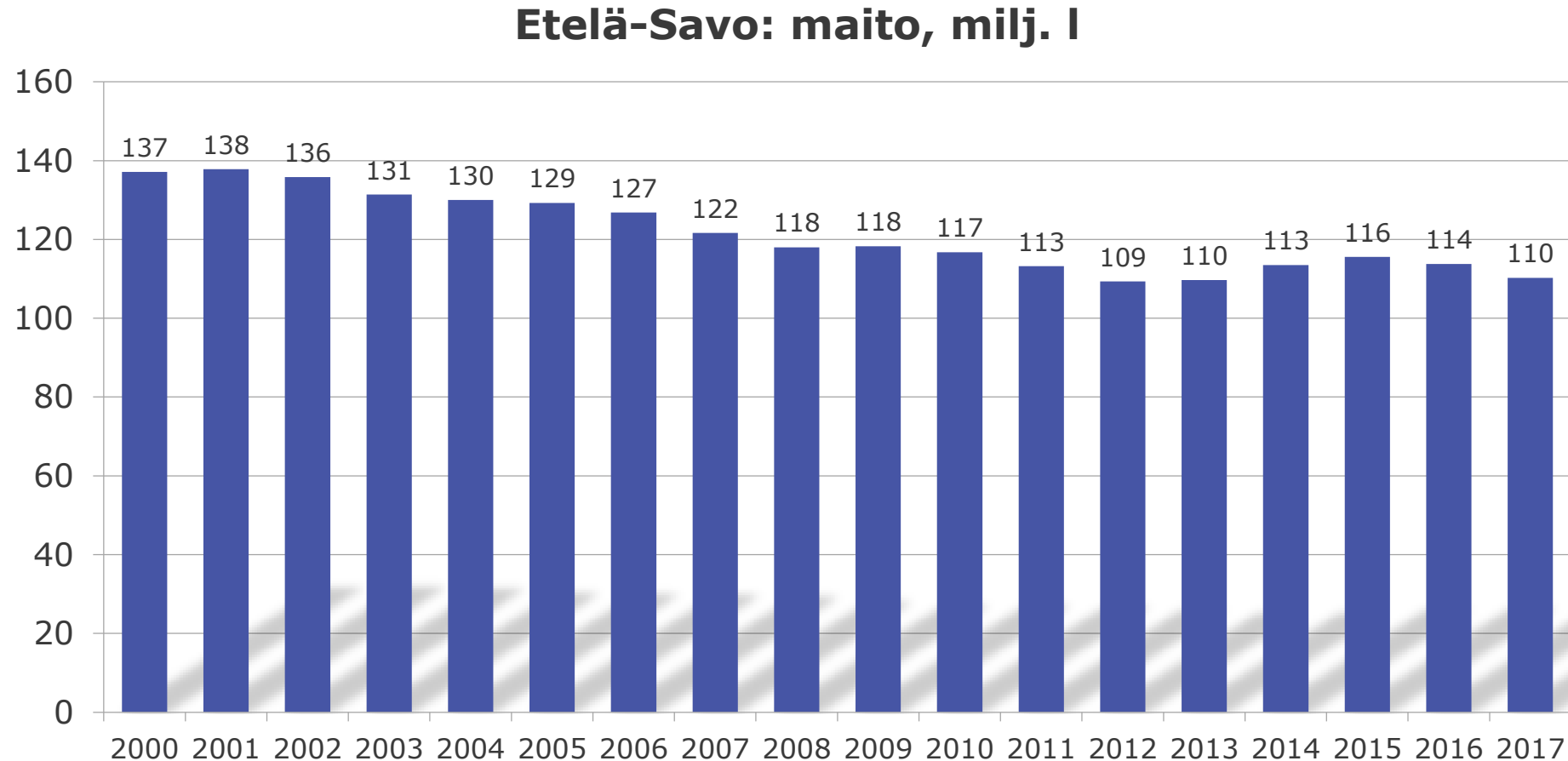
Myös muussa yritystoiminnassa positiiviset näkymät Etelä-Savossa

4

Maidontuotanto

Maidontuotanto 2000-2017, milj. litraa

Maidontuotannon kehitys 2010-2017 Etelä-Savossa

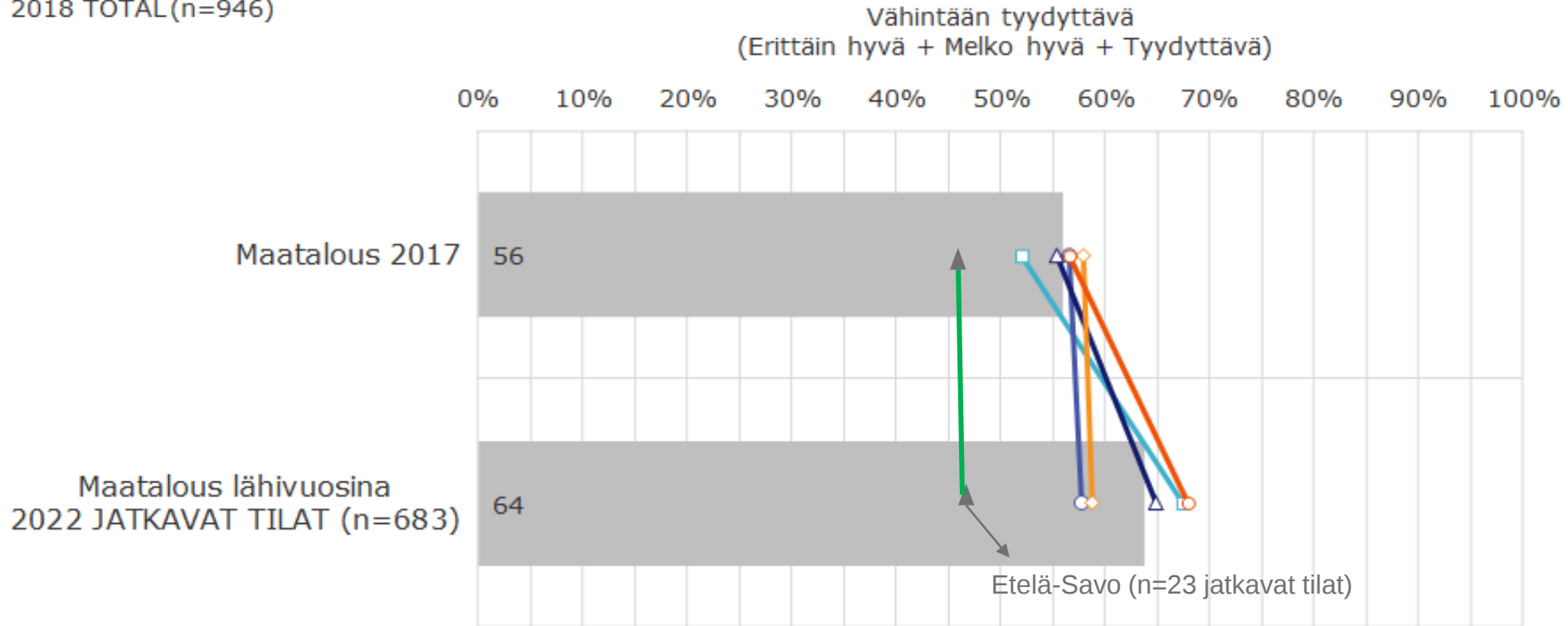
- Etelä-Savon maitotilojen määrä ja maidontuotanto ovat vähentyneet koko maata nopeammin; tilat noin 40 prosentilla ja maidontuotanto 6 prosenttia. Koko maan tuotanto on hieman kasvanut. Samanaikaisesti tilakohtainen maitomäärä on Etelä-Savossa 1,5-kertaistunut.
- Maitotiloja Etelä-Savossa oli vuonna 2017 keskimäärin 405 kpl, vähennystä 260 tilaa vuodesta 2010.
- Keskilehmäluku on kasvanut edelleen viime vuosina muuta maata hitaammin ja ero koko maan keskiarvoon oli vuonna 2017 noin 6 lehmää. Tilakohtainen maitomäärä on 17 % pienempi kuin koko maassa.

	Maitotiloja, kpl		Meijerimaitomäärä, milj. l		Maitomäärä litraa/tila	
	Etelä-Savo	Koko maa	Etelä-Savo	Koko maa	Etelä-Savo	Koko maa
2010	665	10 925	117	2 268	175 940	203 450
2015	480	8 125	116	2 325	240 330	286 140
2017	405	7 035	110	2 297	271 600	326 550
	<u>Ind.</u>	<u>Ind.</u>	<u>Ind.</u>	<u>Ind.</u>	<u>Ind.</u>	<u>Ind.</u>
2010	100	100	100	100	100	100
2015	72	74	99	103	137	141
2017	61	64	94	101	154	161

Maitotilojen kannattavuusnäkymät parhaimmat Pohjois- ja Etelä- Suomen jatkavilla maitotiloilla; Etelä-Savossa nykytilanne ja odotukset heikommät

Maatalouden kannattavuus

2018 TOTAL (n=946)

SUURALUEET I:

2018 TOTAL (n=946)

Etelä-Suomi (n=115)

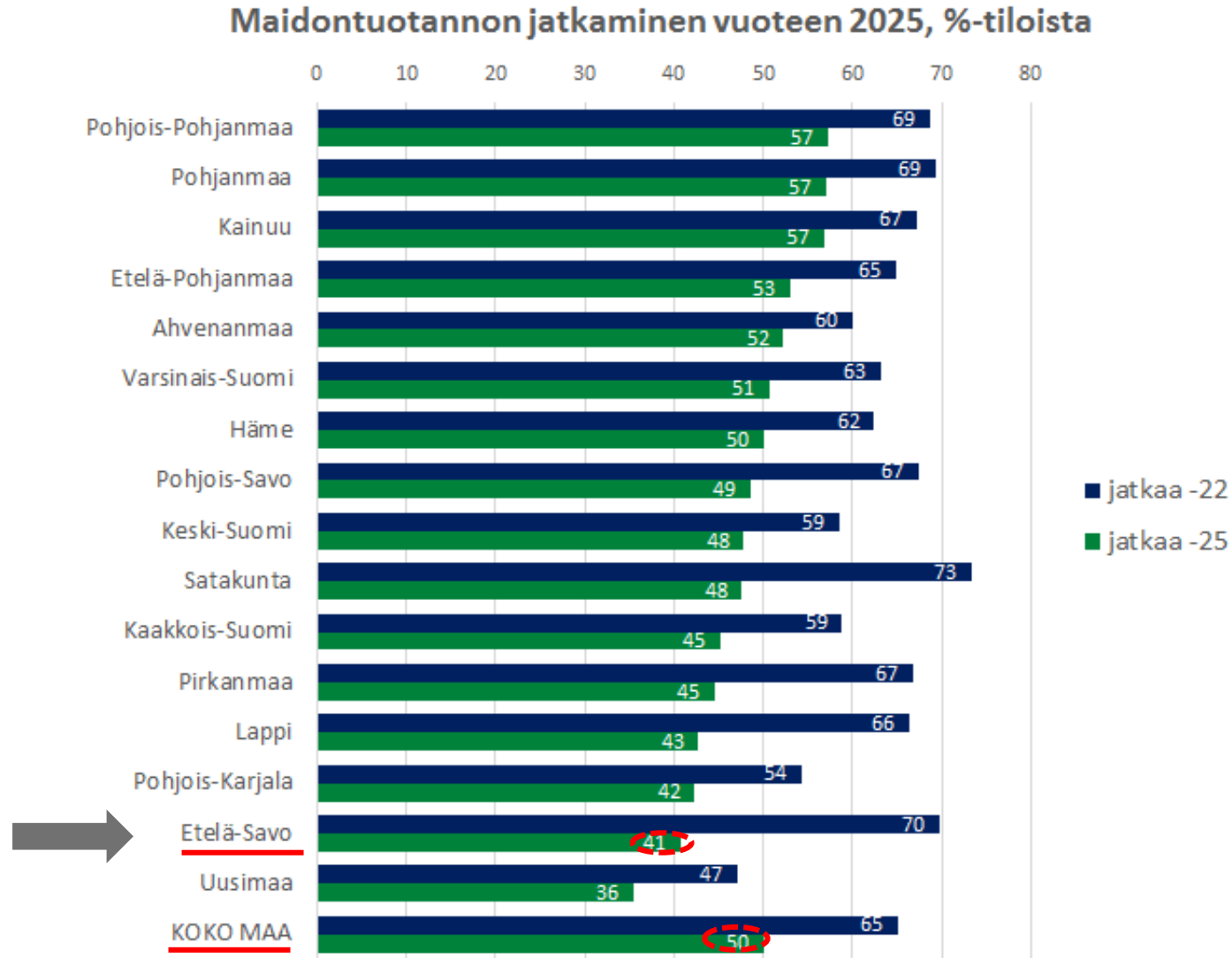
Lounais-Suomi (n=124)

Itä-Suomi (n=286)

Pohjanmaa (n=208)

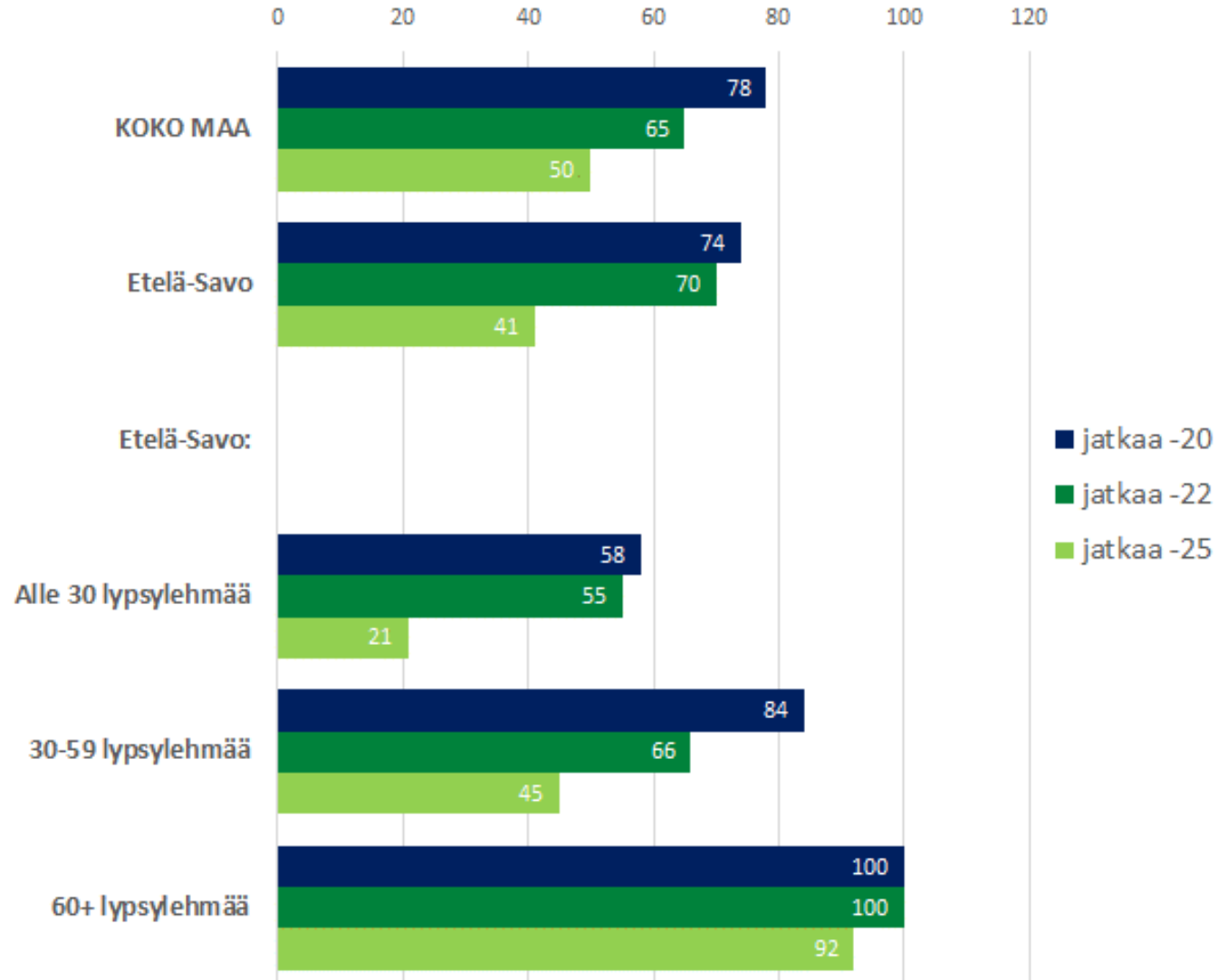
Pohj.-Suomi (n=213)

Maidontuotanto jatkuu vuoteen 2025 Etelä-Savossa koko maata harvemmin. Vuoteen 2022 jatkavia koko maata enemmän

Varmimmin Etelä-Savossa jatkavat keskimääräistä suuremmat maitotilat

Maidontuotannon jatkaminen vuoteen 2025, %-tiloista

2018-2025 luopujat tuottavat 37 % maidosta (2017)

- luopujilla vajaat 5 200 lehmää

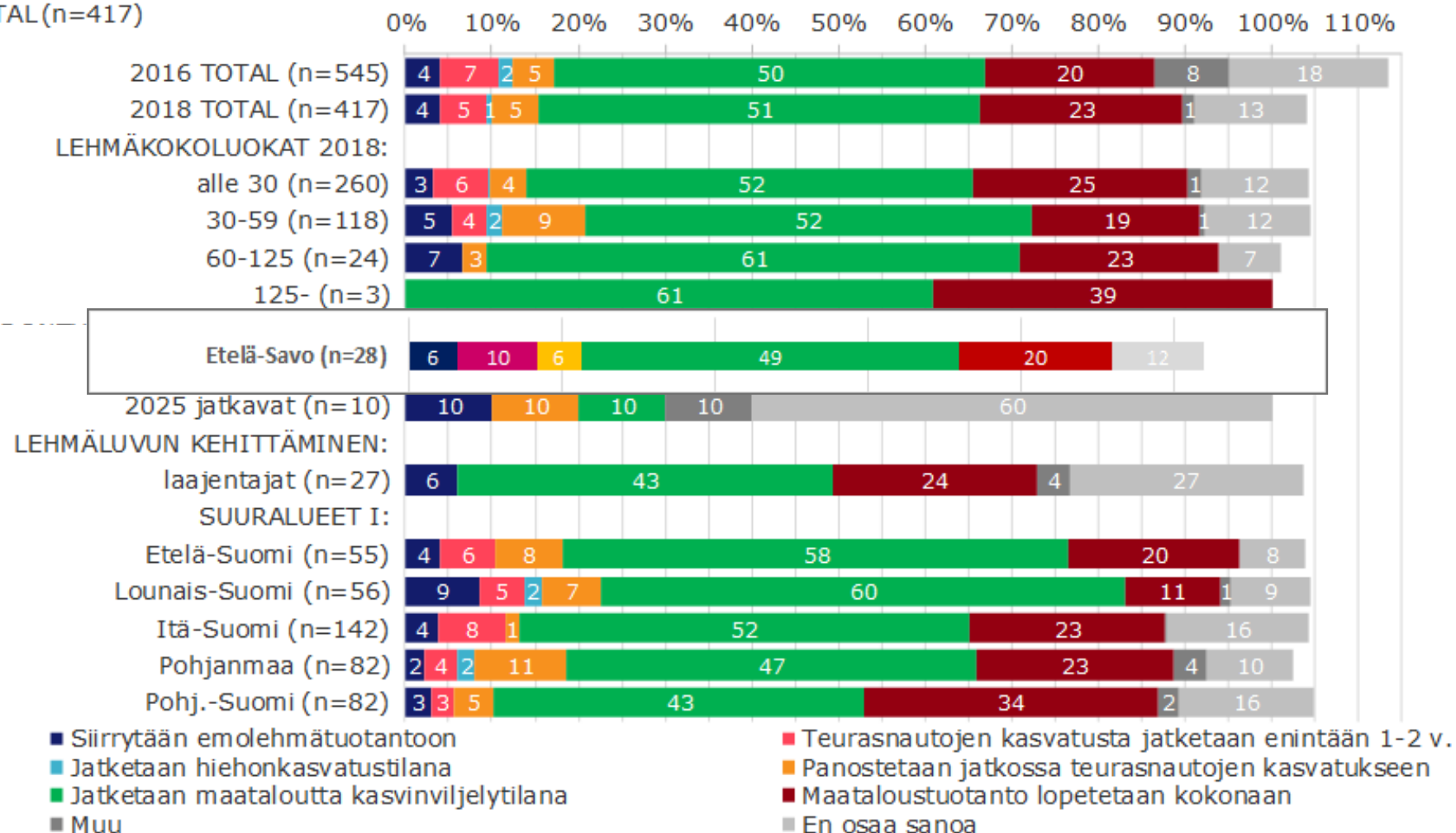
ETELÄ-SAVO

	KAIKKI	LUOPUJAT lopettaa 2018-2025	JATKAJAT jatkaa 2025
Tiloja, kpl	380	225	155
TAUSTATIEDOT			
Ikä, vuotta	53	57	47
Lypsylehmiä, kpl/tila	34	23	53
Lypsylehmiä: yht. kpl	13 000	5 175	7 825
Peltoala, ha	61	42	90
MAITOMÄÄRÄ 2017			
Keskituotos litraa/lehmä (meijeriin)	8 300	7 900	8 840
Maitoa meijeriin, litraa/tila 2017	271 000	181 700	445 200
Maitoa meijeriin, milj. litraa 2017	110	41	69
” , %		37	63

Maataloustuotanto lopetetaan kokonaan aiempaa yleisemmin maidontuotannosta luovuttaessa Etelä-Savossa jatketaan muuta maata useammin teurasnautojen kasvatusta

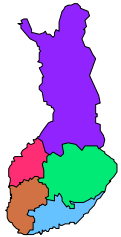
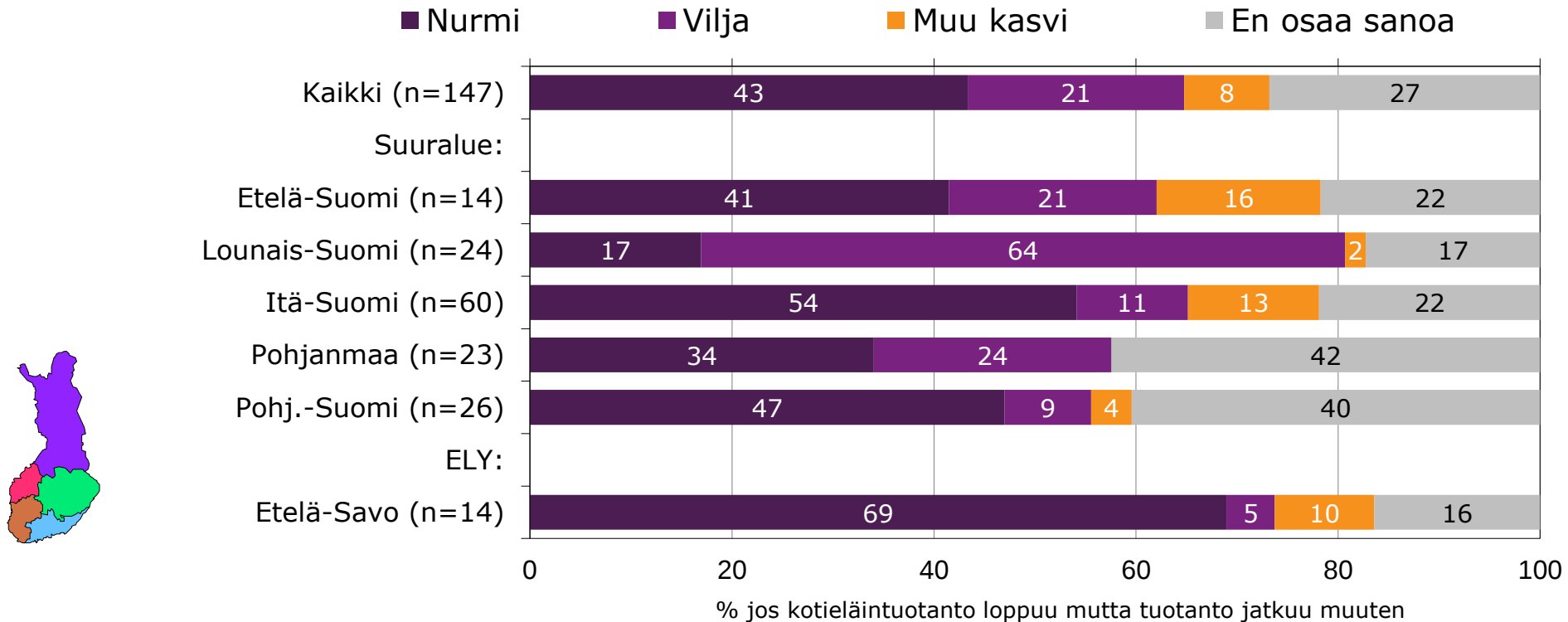
Jos luovutte maidontuotannosta, miten aiotte toimia jatkossa?

2018 TOTAL (n=417)

Etelä-Savossa kotieläintilat siirtyvät muita tyypillisemmin nurmen viljelyyn kotieläin tuotannon loppuessa

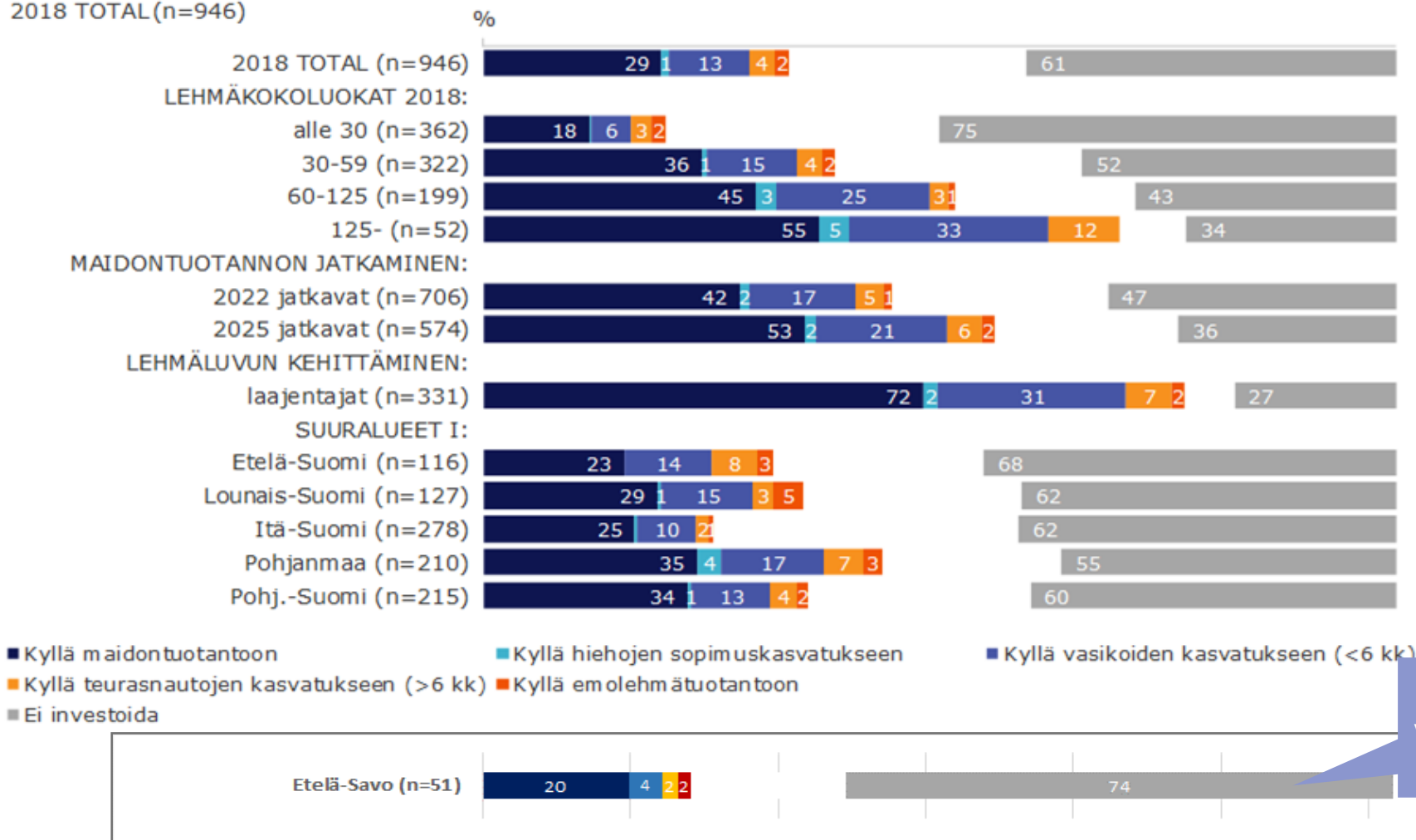
Kotieläintuotannon loppuessa, mitä kasvia aiotte jatkossa viljellä pääviljelykasvina?

Maitotilojen maidon- ja naudanlihantuotantoon liittyvät rakennusinvestointisuunnitelmat seuraavan 5 vuoden aikana

Investoinnit jatkossa

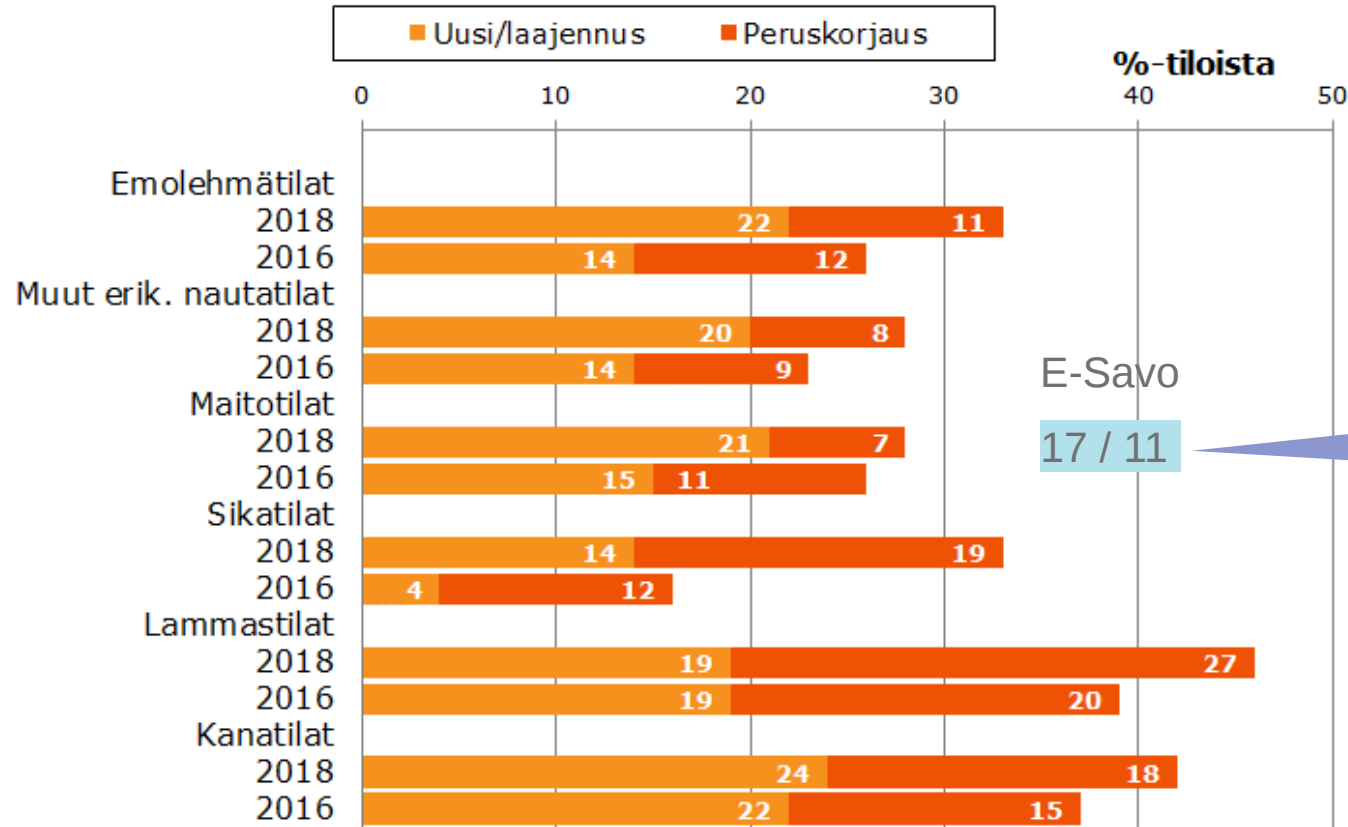
2018 TOTAL (n=946)

Muuta maata vähemmän investointiaikomuksia

Investointisuunnitelmat tuotantosunnittain, koko maa

Kotieläintilojen tuotantorakennusinvestointisuunnitelmat seuraavalle 5 vuodelle

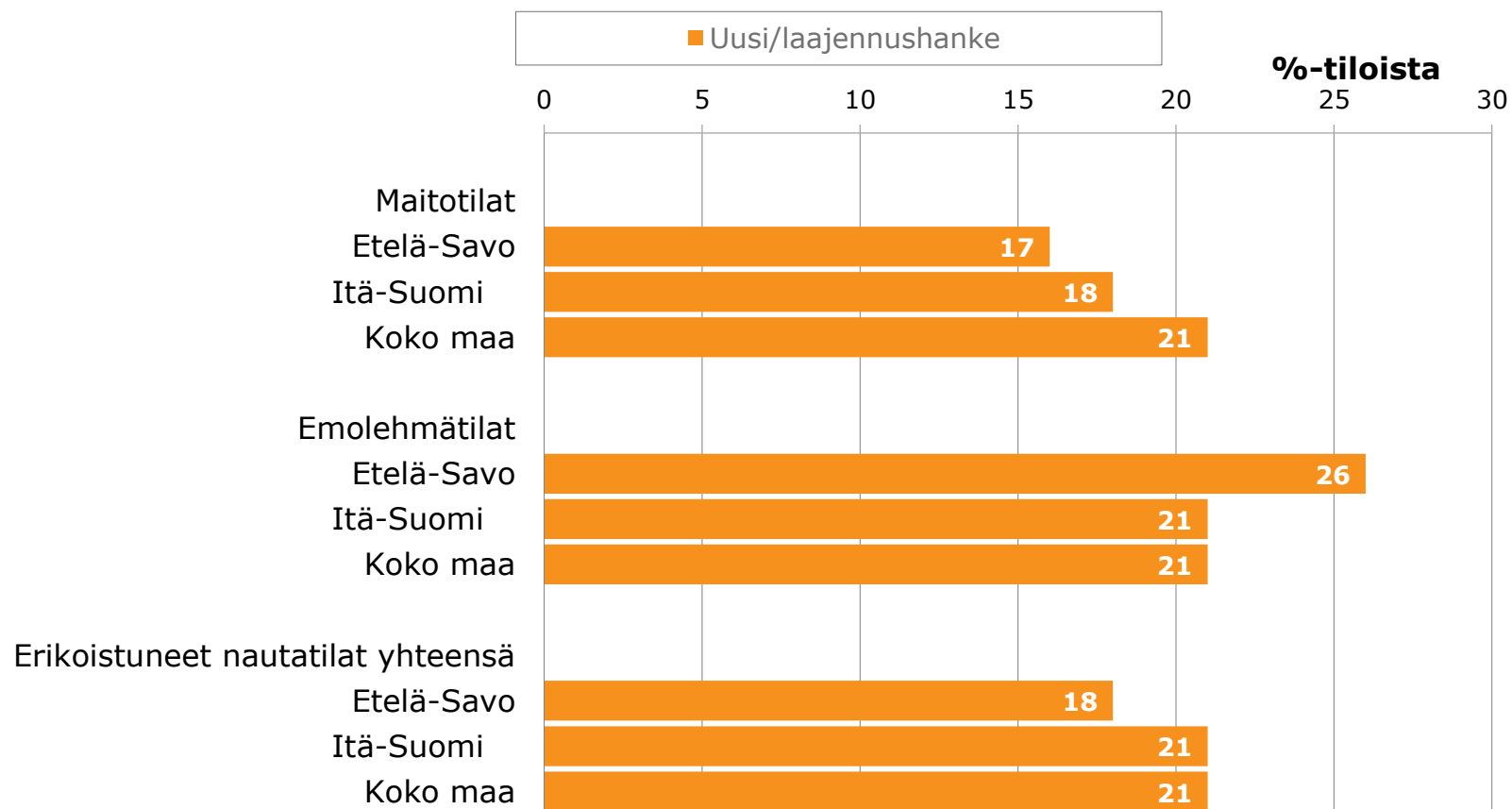
Investointihalukkuus on kasvanut kaikissa tuotantosunnissa

E-Savo

17 / 11

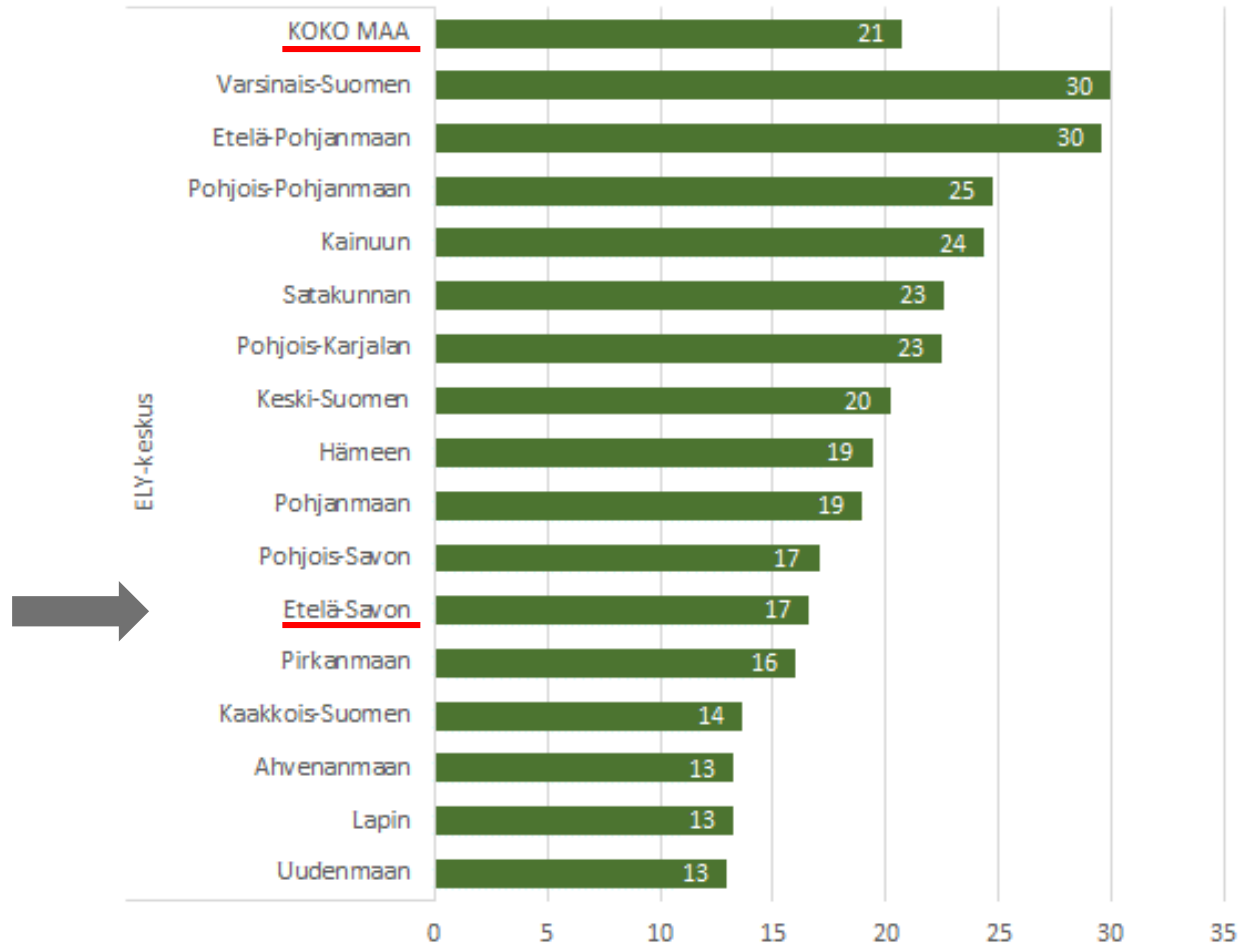
Etelä-Savossa maidontuotannossa hieman vähemmän uusia/laajennuksia

Maito- ja nautatilojen tuotantorakennusten laajennussuunnitelmat seuraavalle 5 vuodelle

Etelä-Savossa suunnitellaan maan keskiarvoa harvemmin uusinvestointeja

Uudet+laajennusinvestoinnit: navetat, pihatot seur. 5 vuodelle, %-tiloista

Etelä-Savoon suunnitteilla 65 navetan uus-/laajennusinvestoinnit lähivuosille, investoinnit keskimääräistä pienempiä

	Etelä-Savo 2014 kysely	Etelä-Savo 2018 kysely	KOKO MAA 2018 Kysely
INVESTOINTISUUNNITELMAT			
%-tiloista	14	20	28
<u>Investoivia tiloja yht., kpl</u>	70	76	1 840
-Uudet ja vanhojen laajennukset, kpl	32	65	1 385
-Peruskorjaukset, kpl	41	11	455
LYPSYLEHMÄPAIKKOJEN LISÄYS	<u>kpl/tila</u>	<u>kpl/tila</u>	<u>kpl</u>
-Uudet ja vanhojen laajennukset, kpl	53⇒102	60⇒90	60⇒107

Lypsylehmäpaikkojen ennakoidaan lisääntyvät investointien myötä seur. 5 vuoden aikana

Kyselyajankohta

■ 2014

■ 2018

Lypsylehmäpaikkoja, kpl

1 570

1 950

VARMOJA JA TODENNÄKÖISIÄ = 80 %

Navettainvestointisuunnitelmat seur. 5 vuodelle

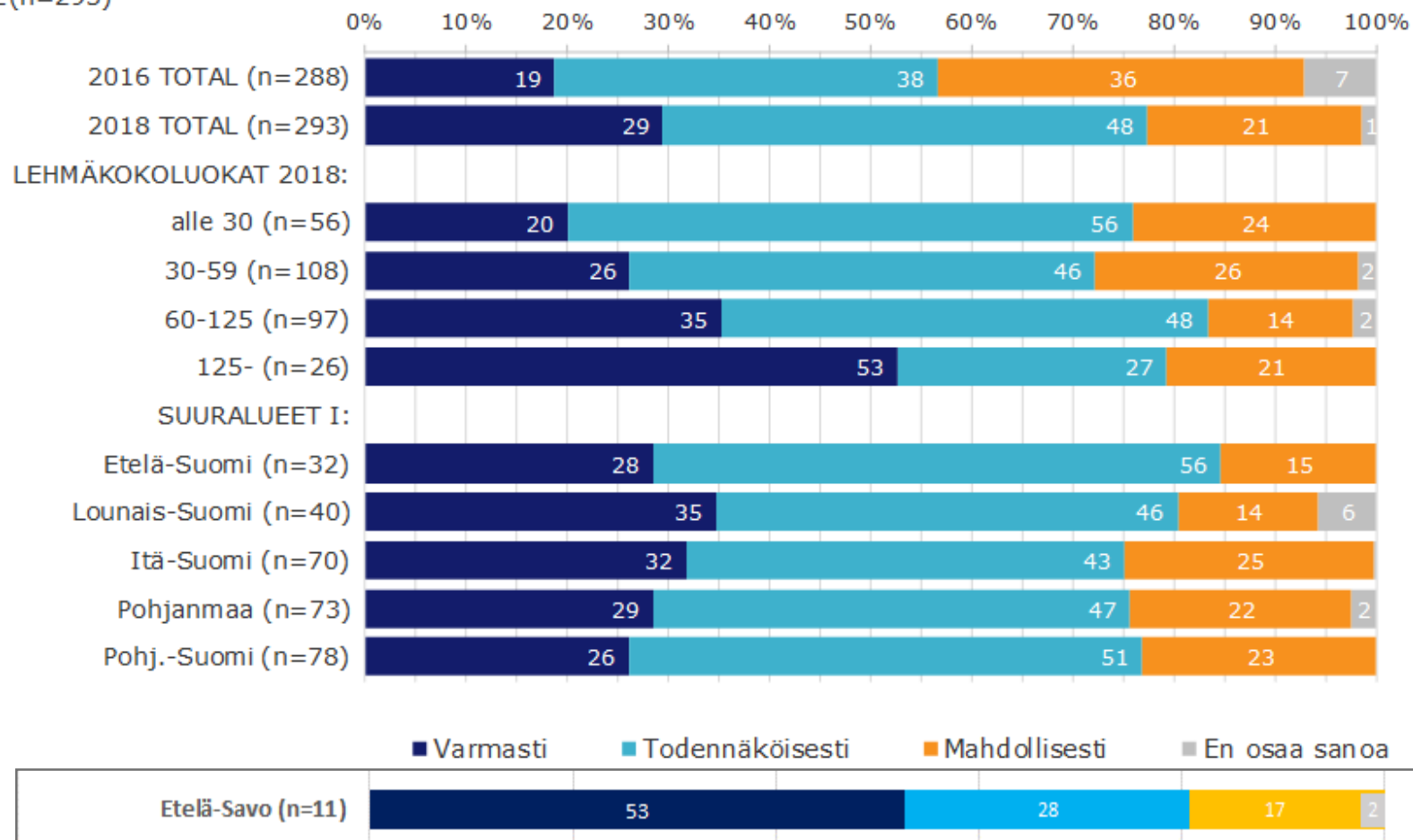
Investointiajankohta	KOKO MAA	ETELÄ- SAVO
<u>UUDET JA LAAJENNUKSET</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
2018	20	33
2019	18	31
2020	30	28
2021	10	8
2022	12	-
Myöhemmin	5	-
Ei osaa sanoa*	5	-
<u>PERUSKORJAUKSET</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
2018	16	22
2019	25	38
2020	28	30
2021	8	-
2022	8	-
Myöhemmin	4	-
Ei osaa sanoa	11	10

- Etelä-Savoon suunnitellut investoinnit toteutumassa muuta maata nopeammalla aikataululla
- Pihattojen osuus kasvaa; nyt tiloista 22 % ja v. 2025 jo 58 %

Investoinnin toteutus aiempaa todennäköisempää. Etelä-Savossa toteutus muuta maata varmempaa

Miten todennäköisesti tulette seuraavan 5 vuoden aikana toteuttamaan suunnitellun kotieläinrakennusinvestoinnin?

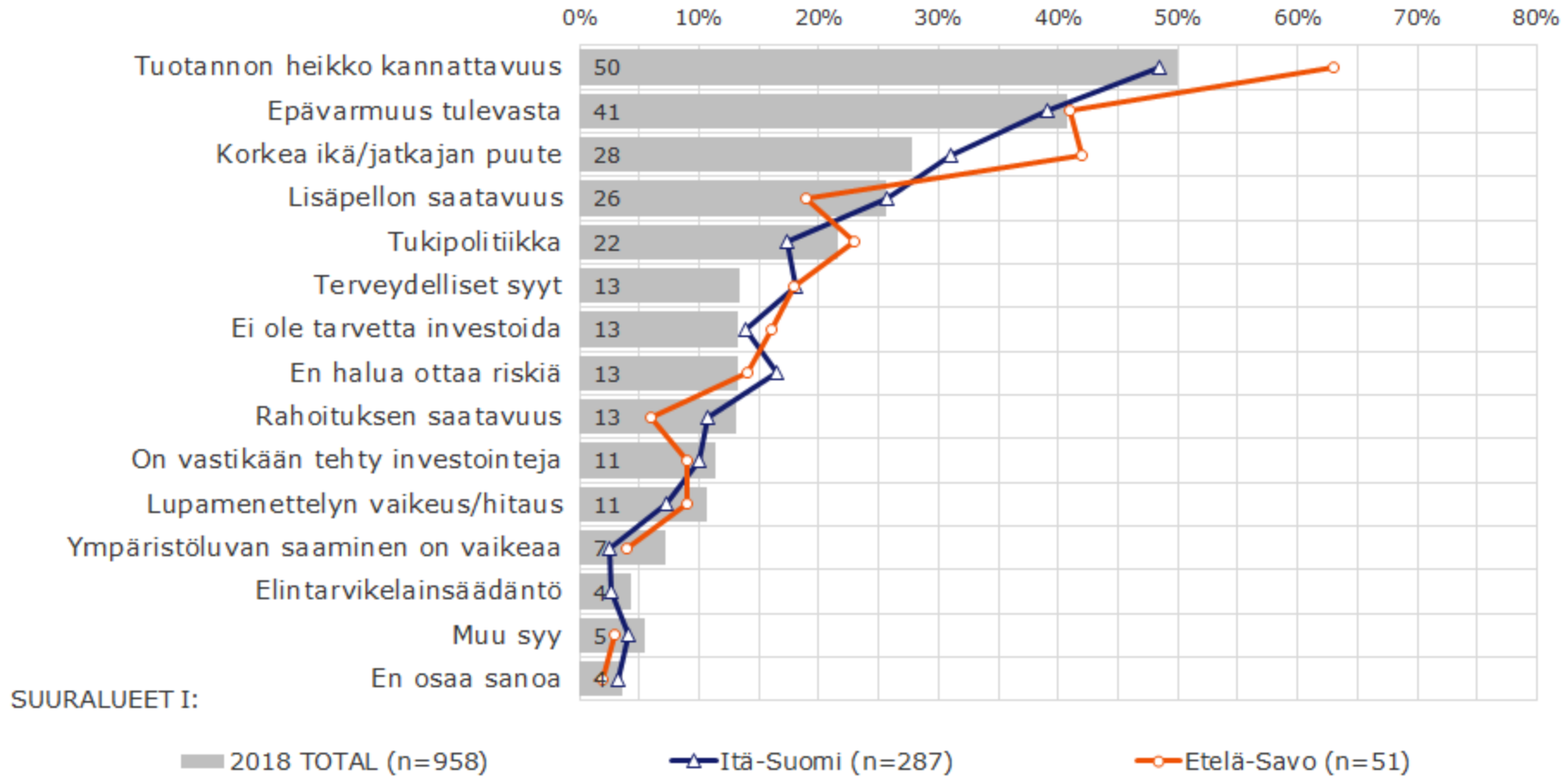
2018 TOTAL (n=293)

Etelä-Savossa tuotannon heikko kannattavuus ja ikä/jatkajan puuttuminen investointien pääasialliset hidasteet

Mitä estää tai hidastaa tilallanne uus- tai laajennusinvestointeja kotieläinrakennuksiin?

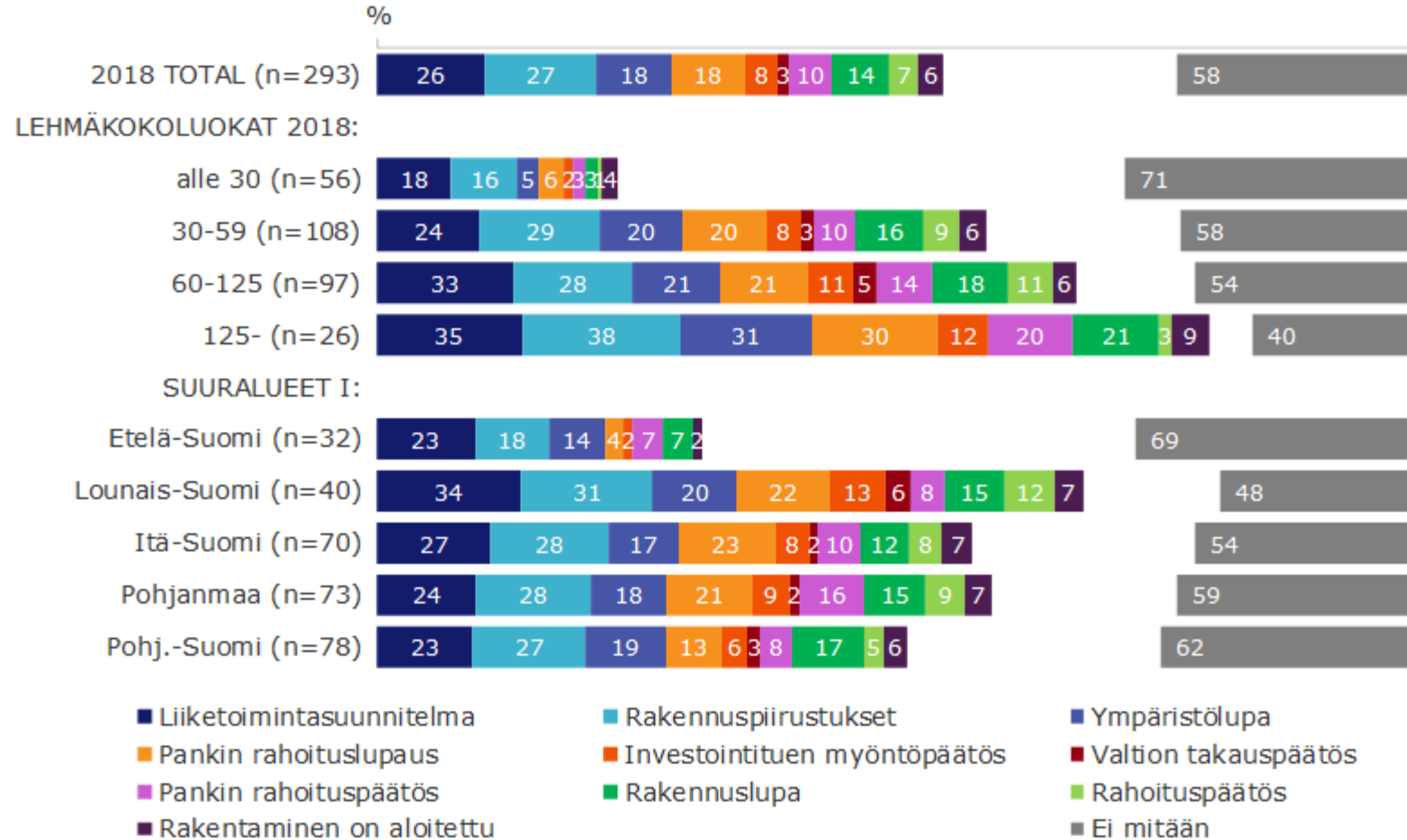
2018 TOTAL (n=958)

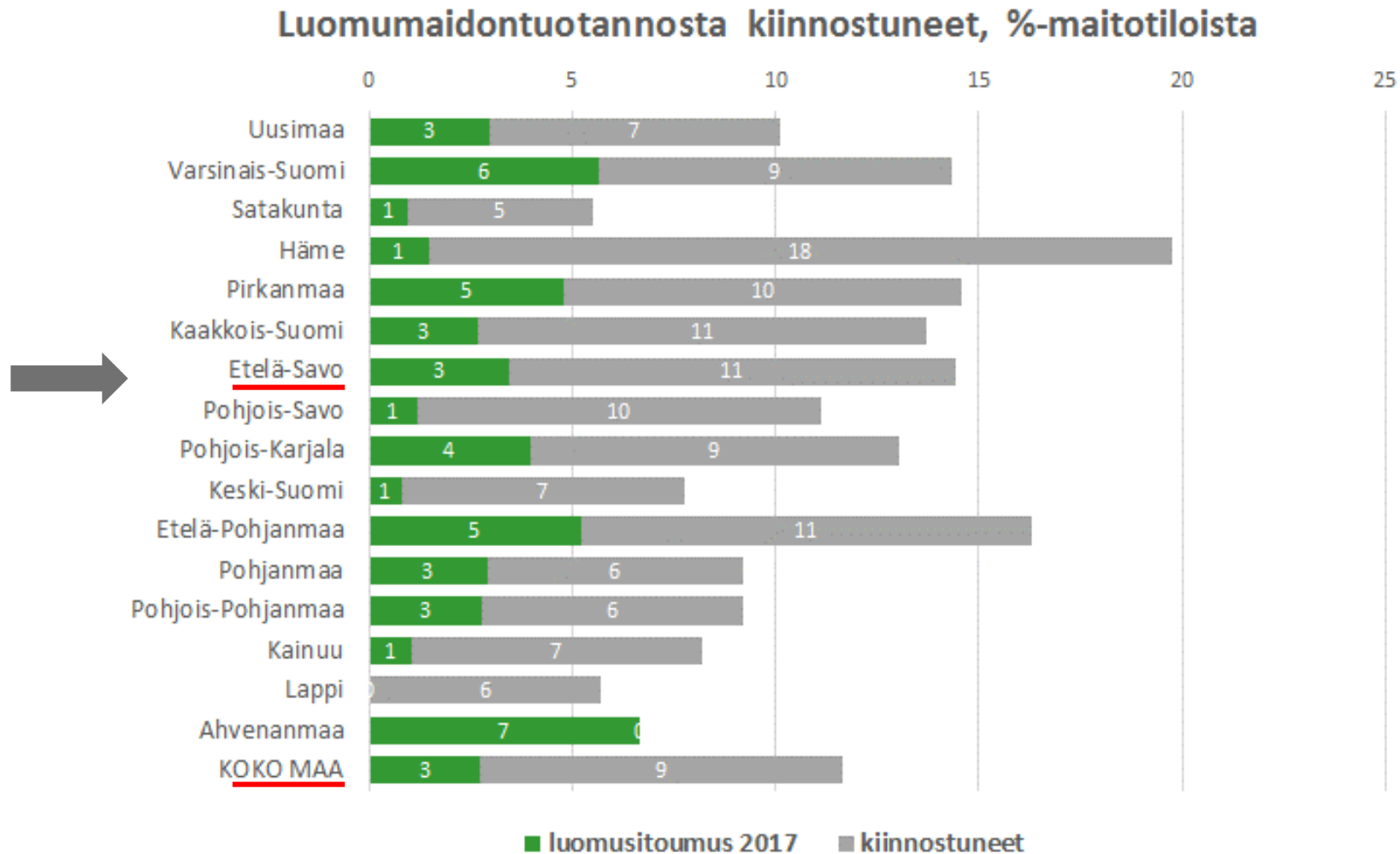
Koko maassa noin 40 % hankkeista on käynnistynyt, yleisimmin suurilla tiloilla ja Lounais-Suomessa. Etelä-Savossa yli puolella suunnittelevista tiloista hanke on jo käynnissä.

Mitkä seuraavista investointiin liittyvistä vaiheista ovat jo valmiina?

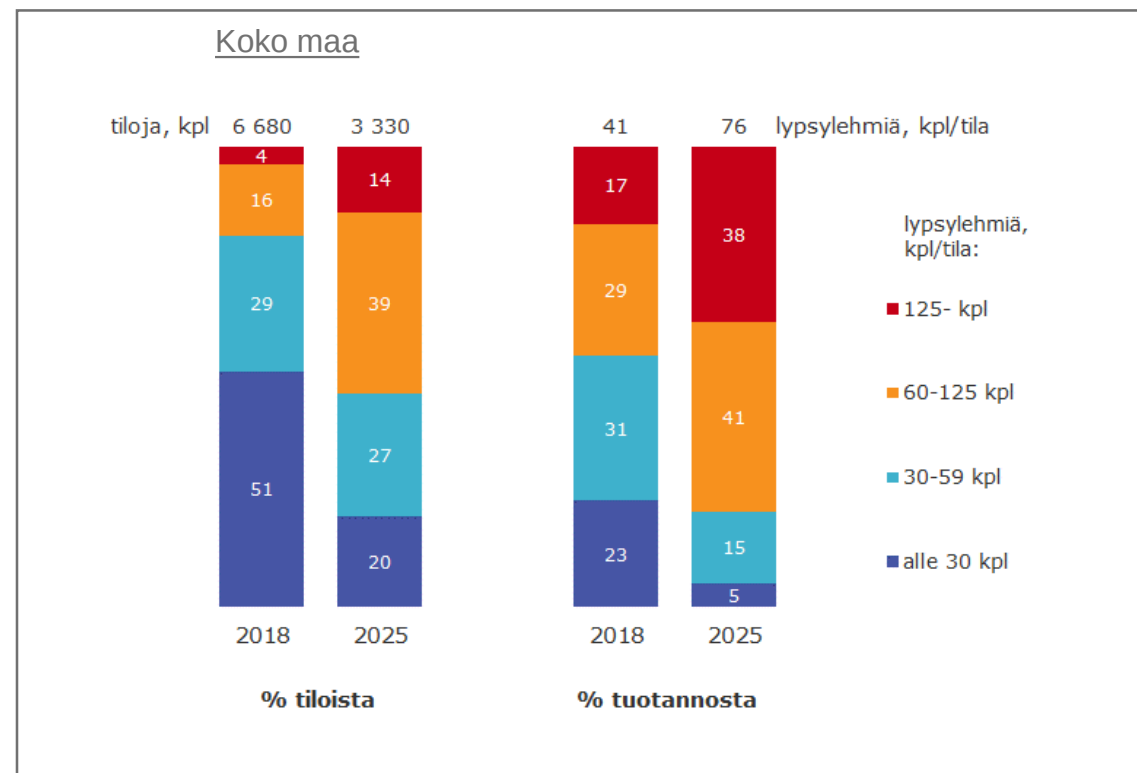
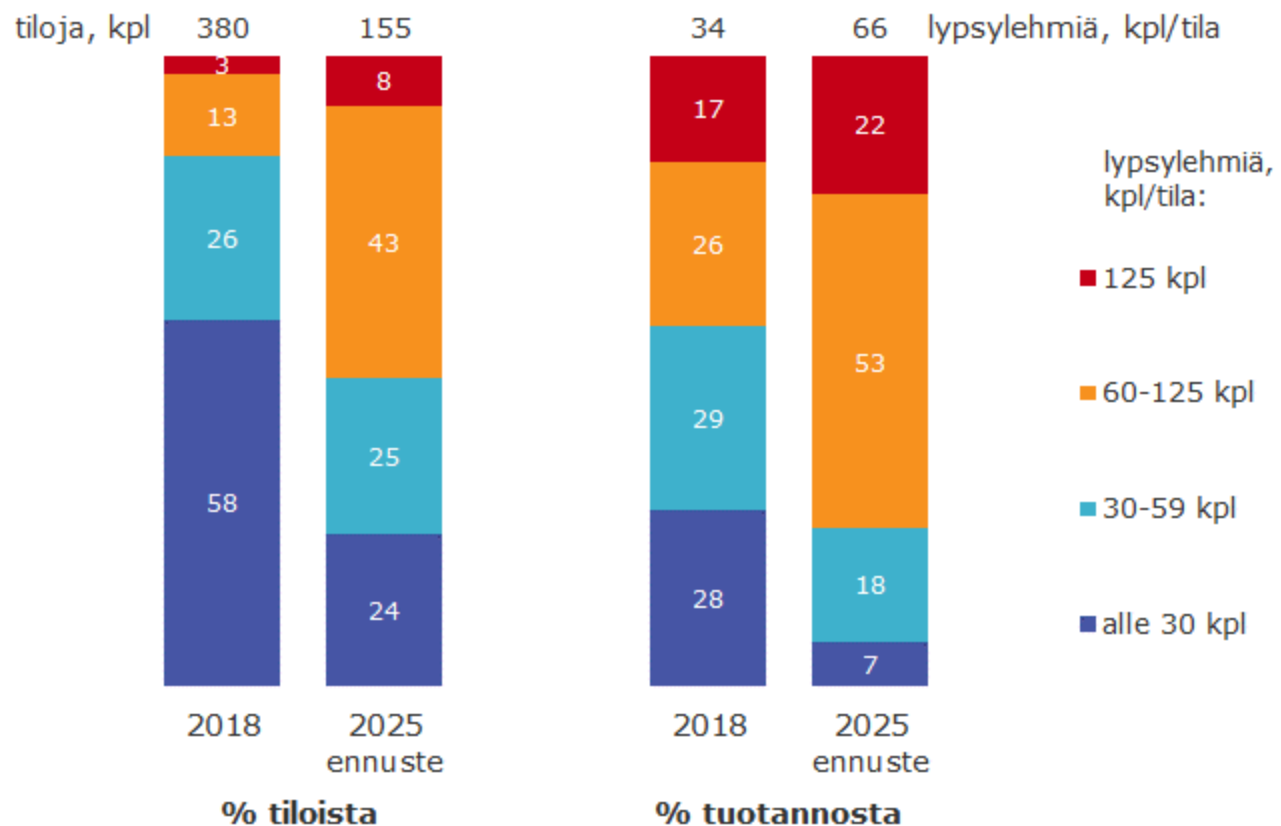
2018 TOTAL (n=293)

Luomumaidontuotanto kiinnostaa 600 maitotilaa (9 %), Etelä-Savossa noin 40 tilaa (11 %)

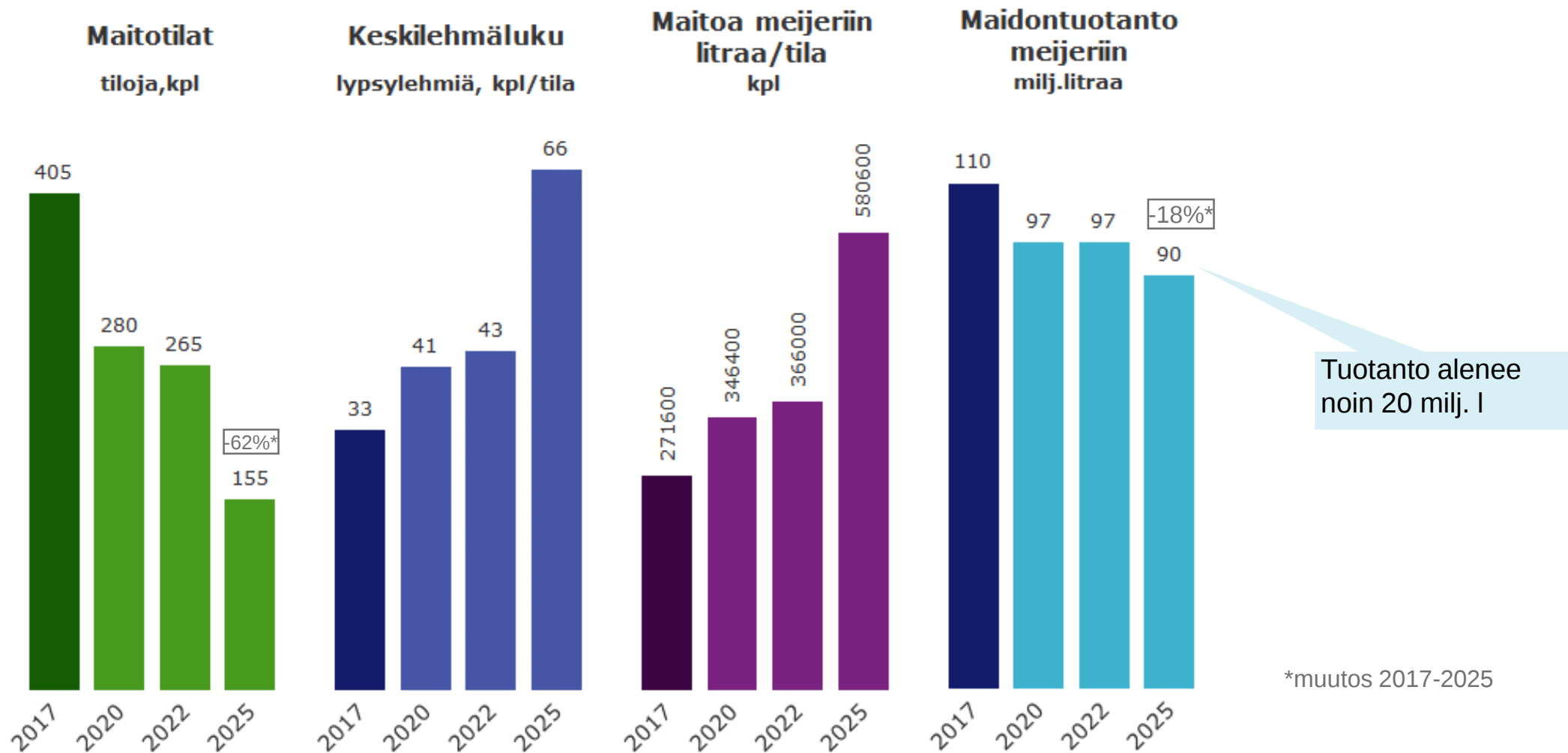

Maitotilojen tuotantorakenne, Etelä-Savo

MAIDONTUOTANTOENNUSTEET / Etelä-Savo

- maidontuottajien suunnitelmat

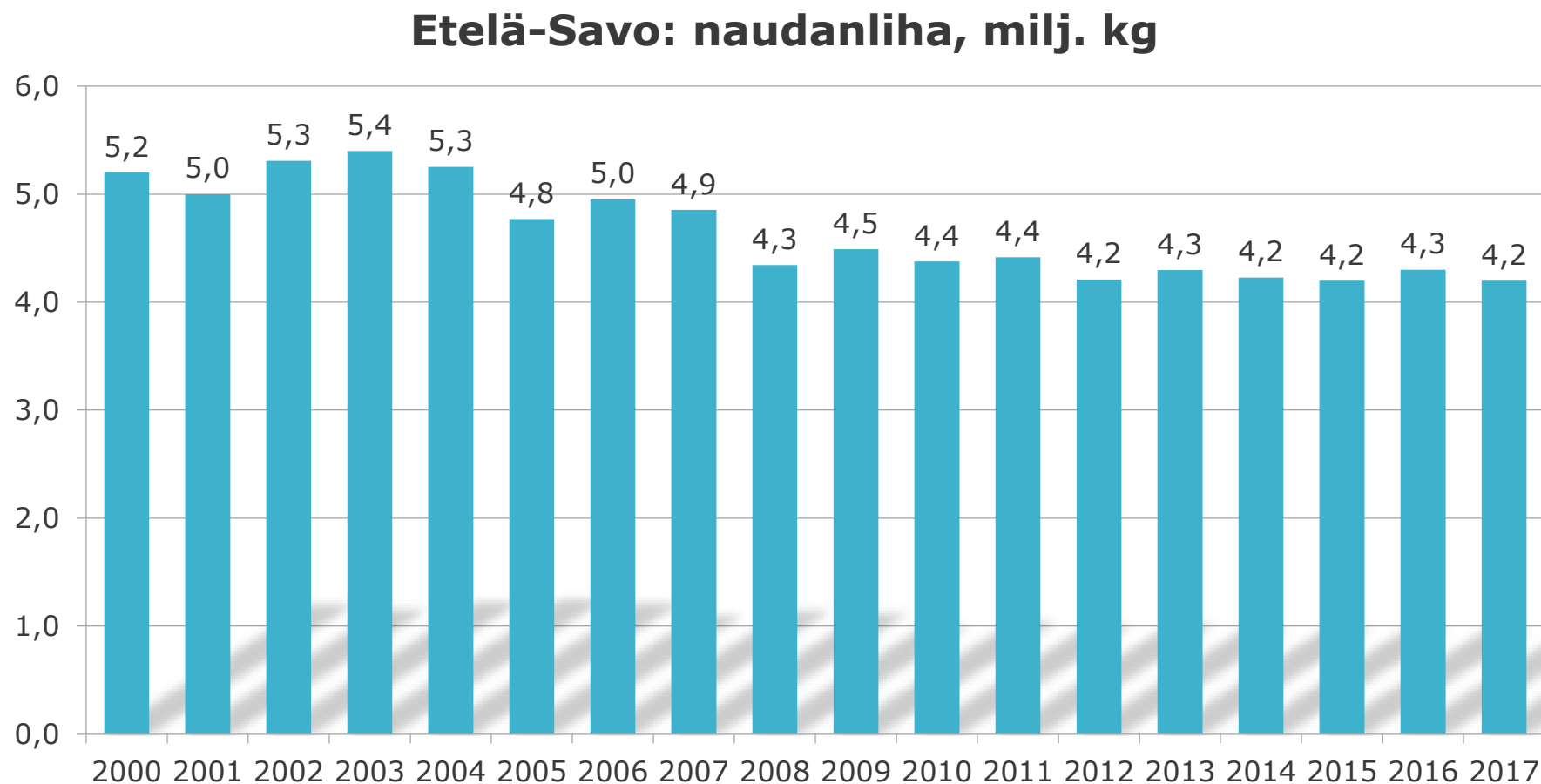

5

Naudanlihantuotanto

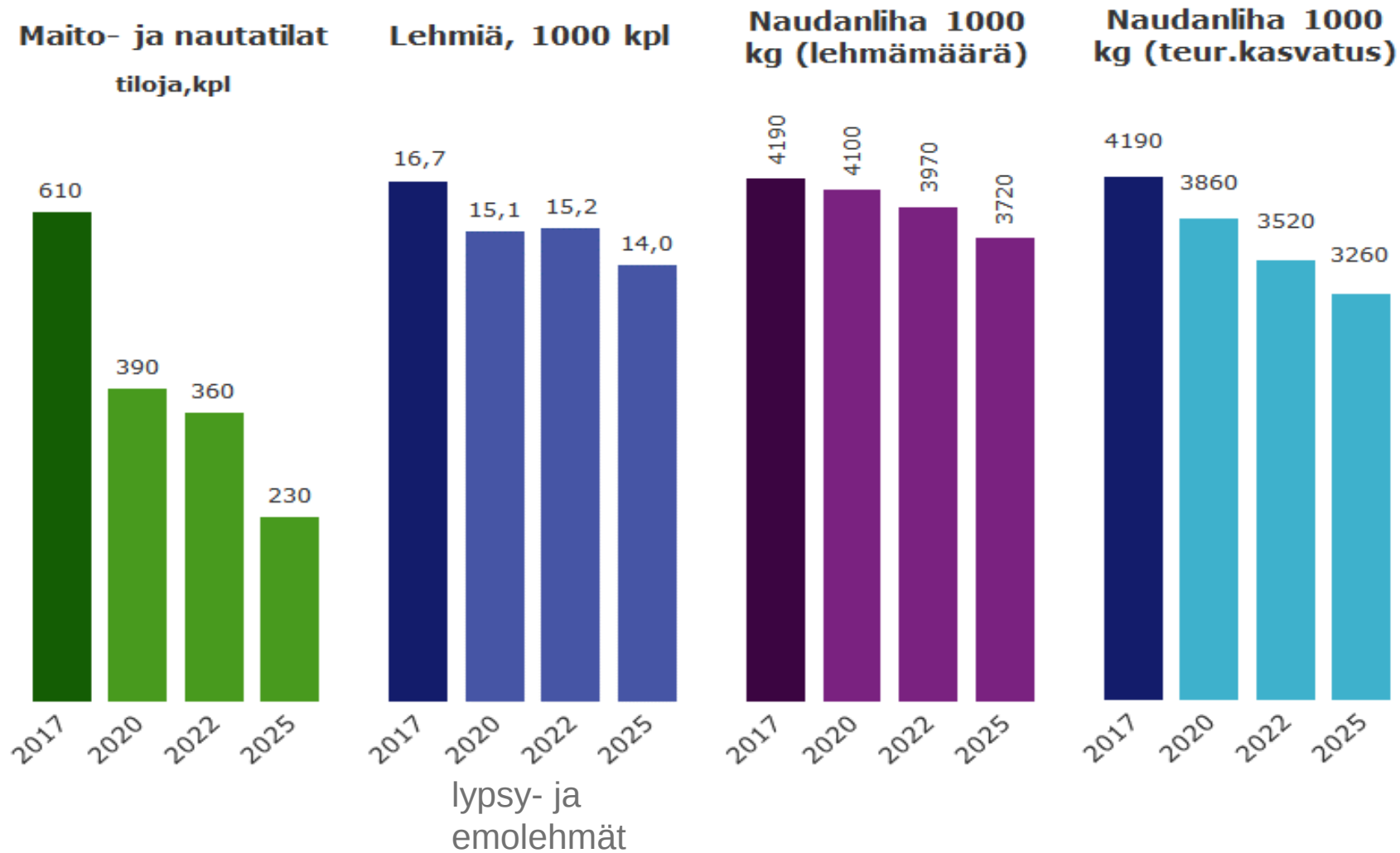

Naudanlihantuotanto 2000-2017, milj. kiloa

NAUDANLIHANTUOTANTOENNUSTEET / Etelä-Savo

- maidon- ja naudanlihantuottajien suunnitelmat

Vajaa 1 milj. kiloa
nykyistä alempi
tuotantotaso

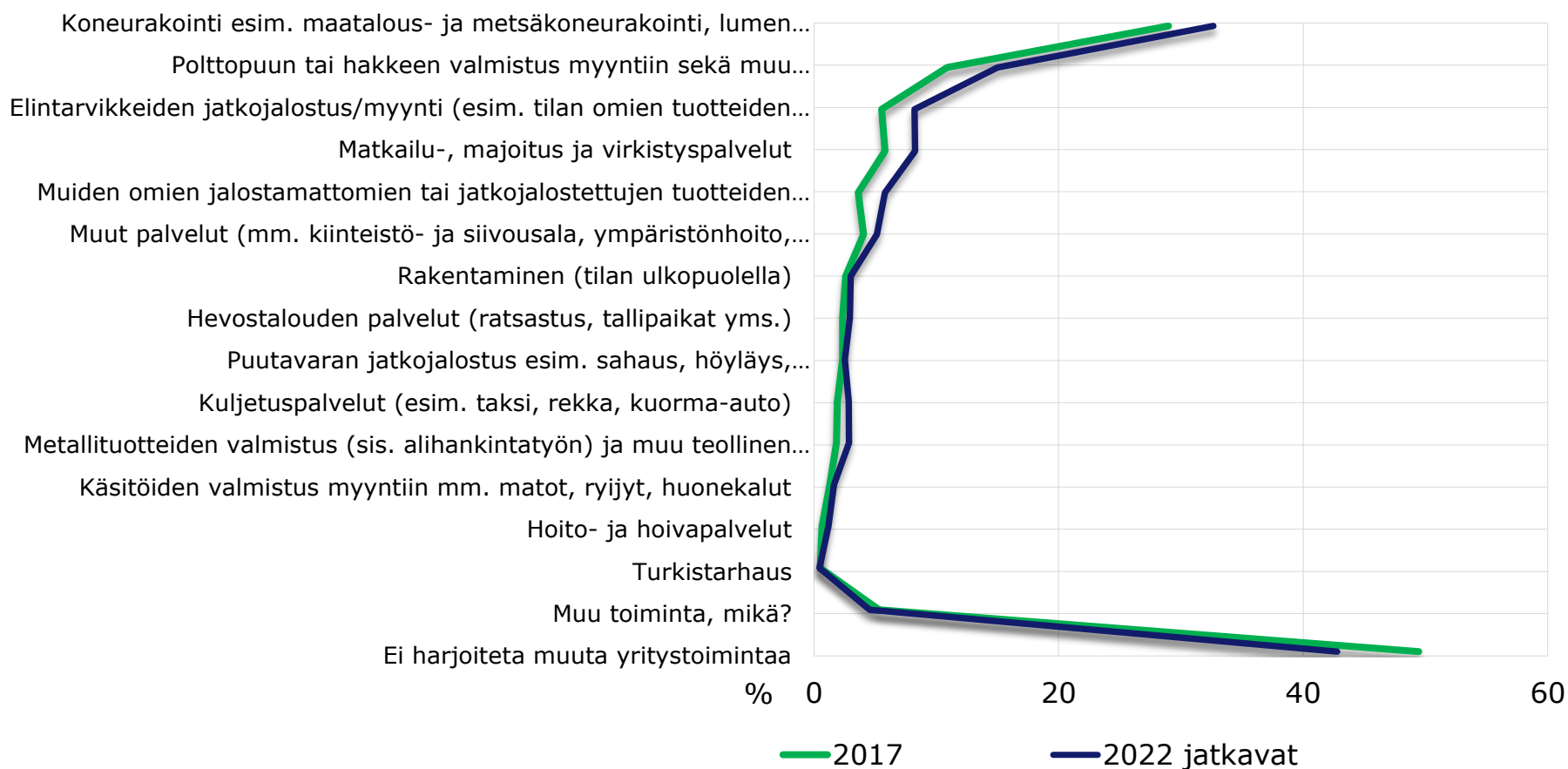
6

Viljelijöiden muu yritystoiminta, yrittäjäominaisuudet ja koulutustarpeet

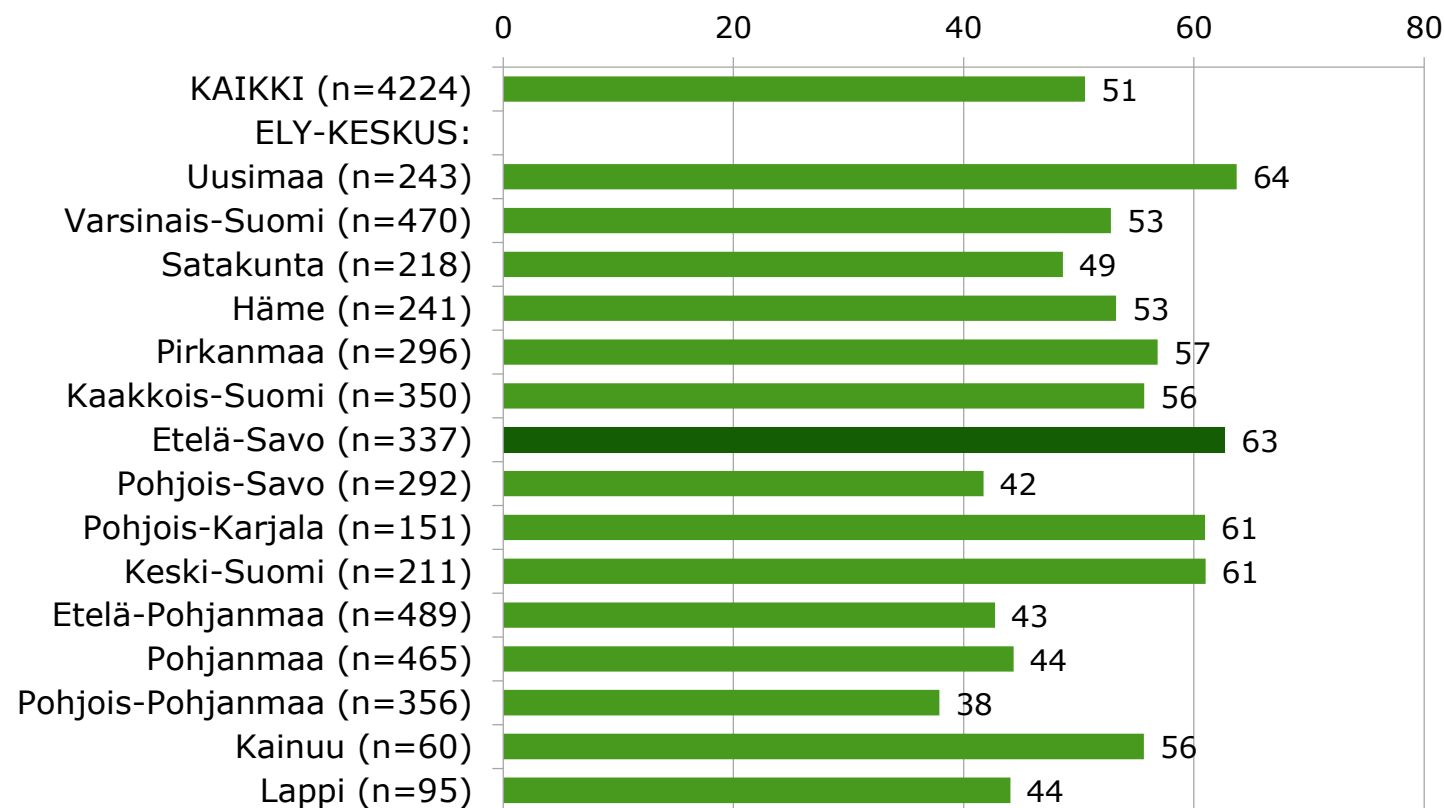
Jatkavat tilat harjoittavat muita useammin mutta yritystoimintaa, koko maa

Maatiloilla harjoitettu muu yritystoiminta 2017 ja lähivuosina

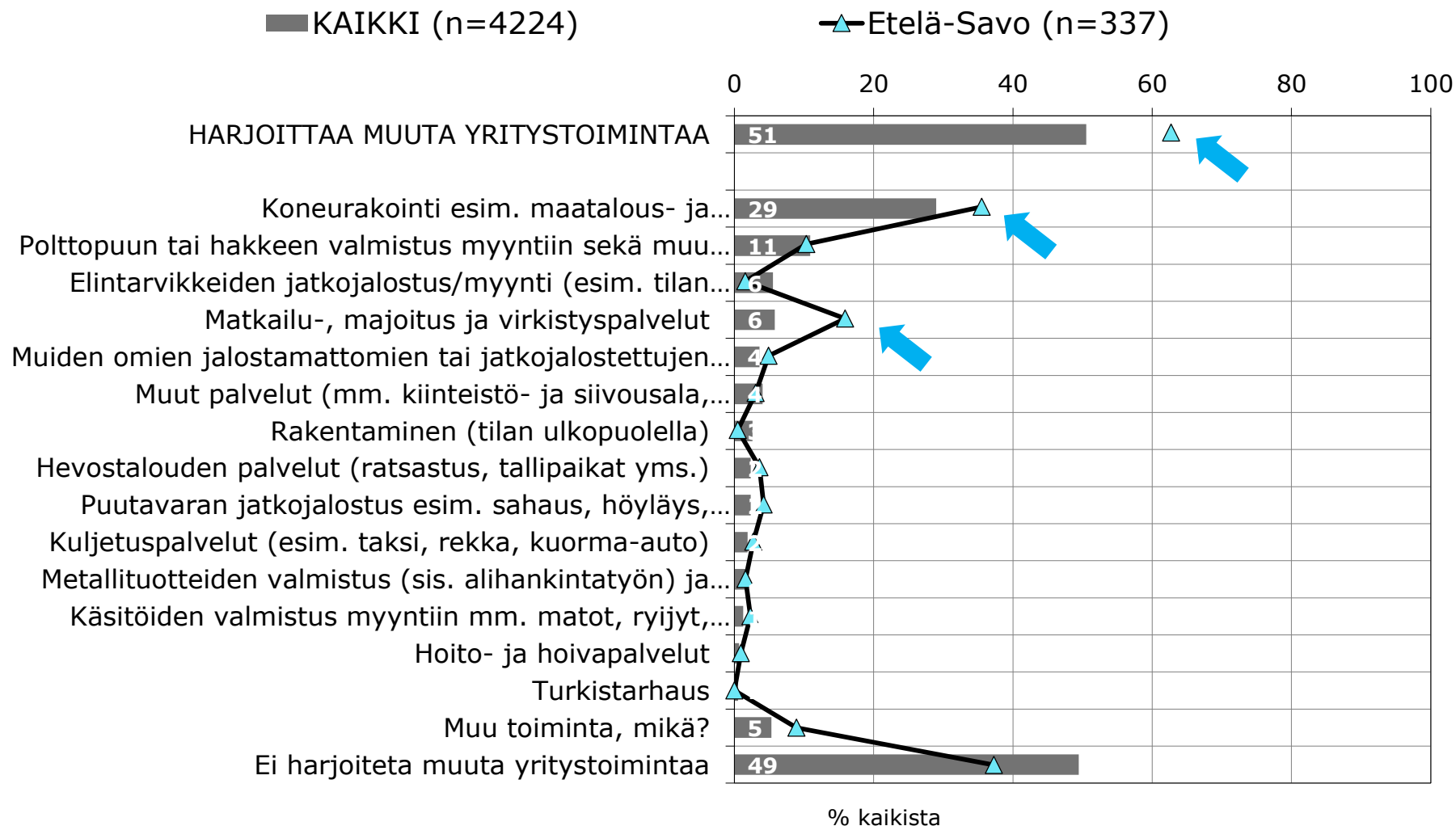
Muun yritystoiminnan harjoittamien ELY-keskuksittain - Etelä-Savossa muuta maata yleisempää

Muuta yritystoimintaa harjoittavat tilat 2017, %

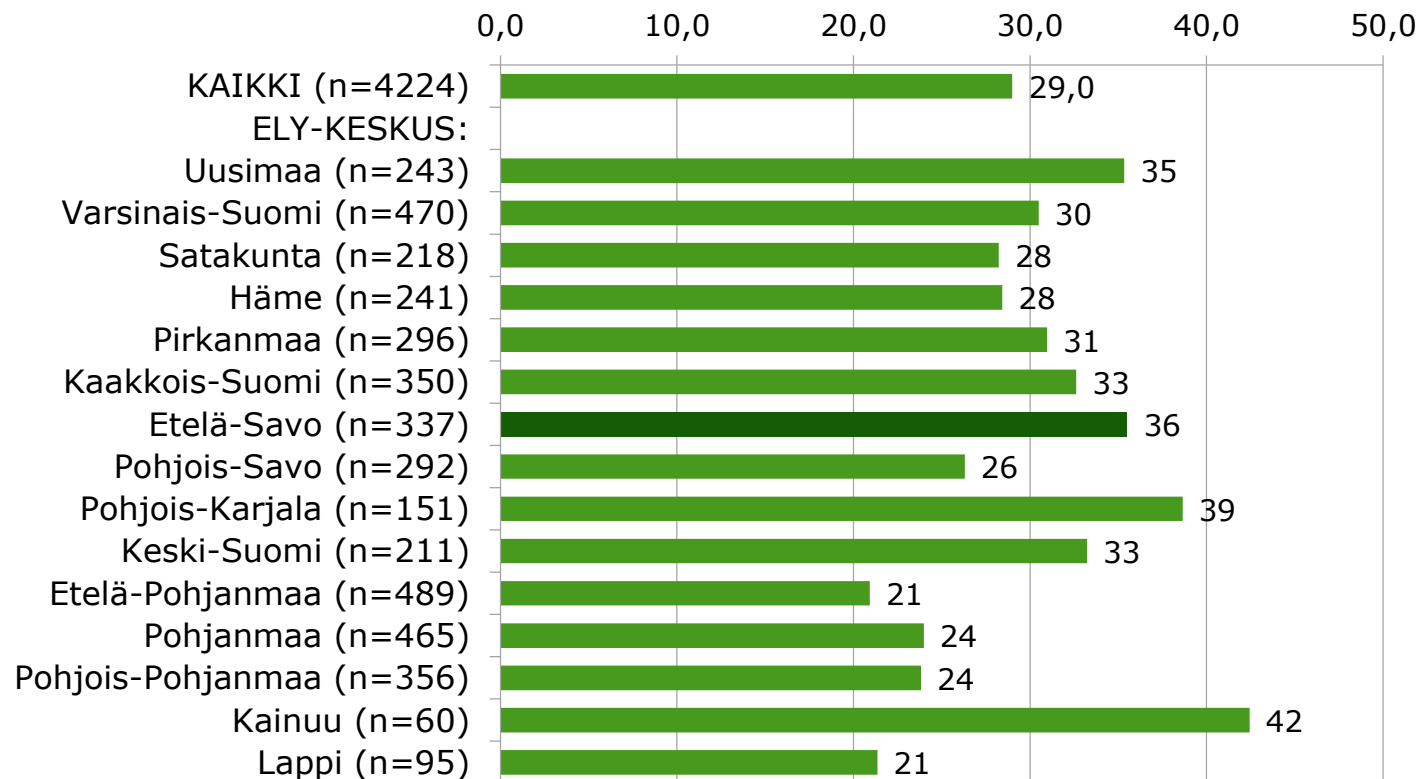
Muun yritystoiminnan harjoittamien Etelä-Savossa

Muun yritystoiminnan harjoittaminen 2017

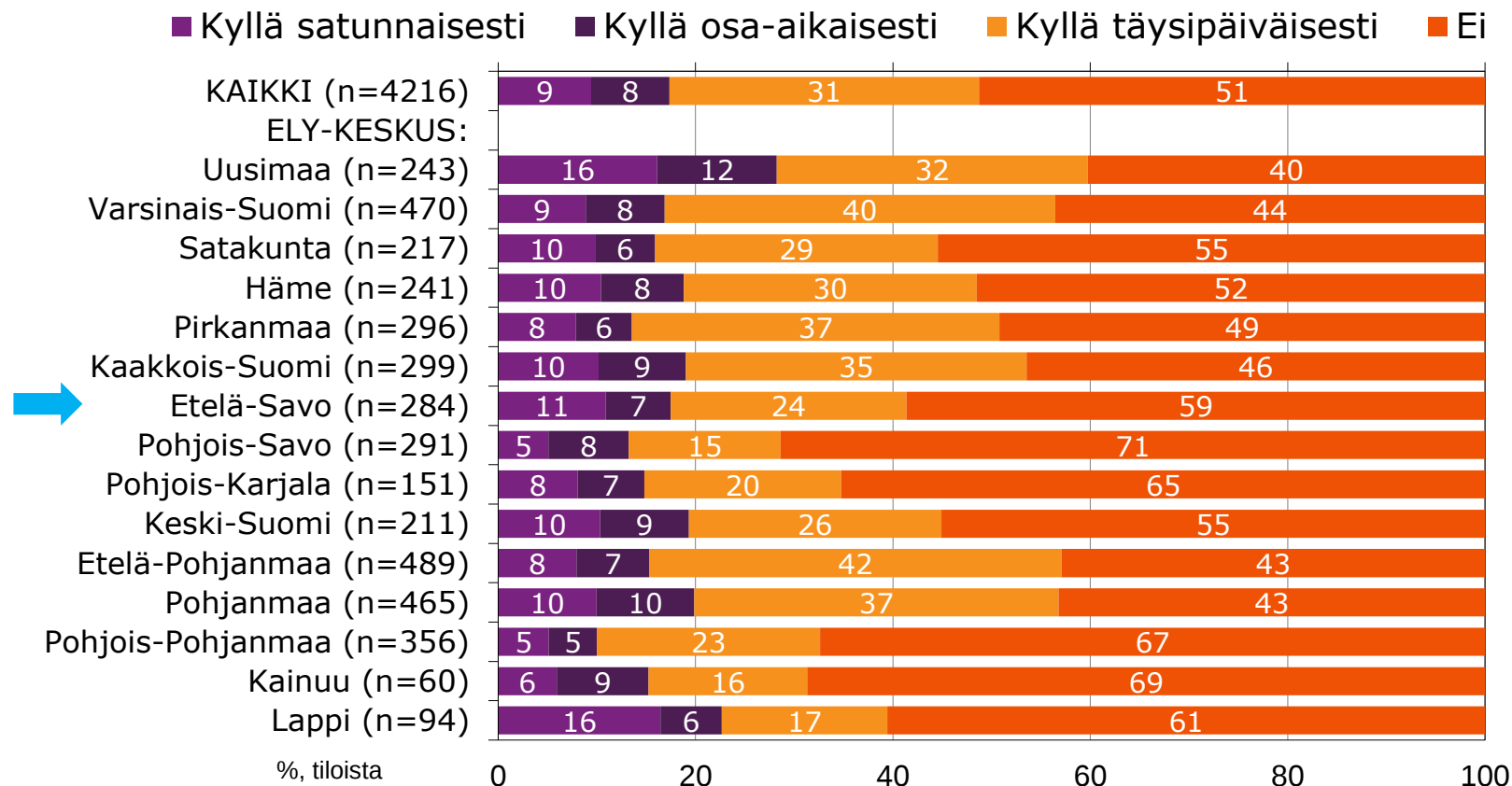
Koneurakoinnin harjoittamien ELY-keskuksittain

Koneurakointia harjoittavat tilat 2017, %

Tilan ulkopuolella työssäkäynti ELY-keskuksittain

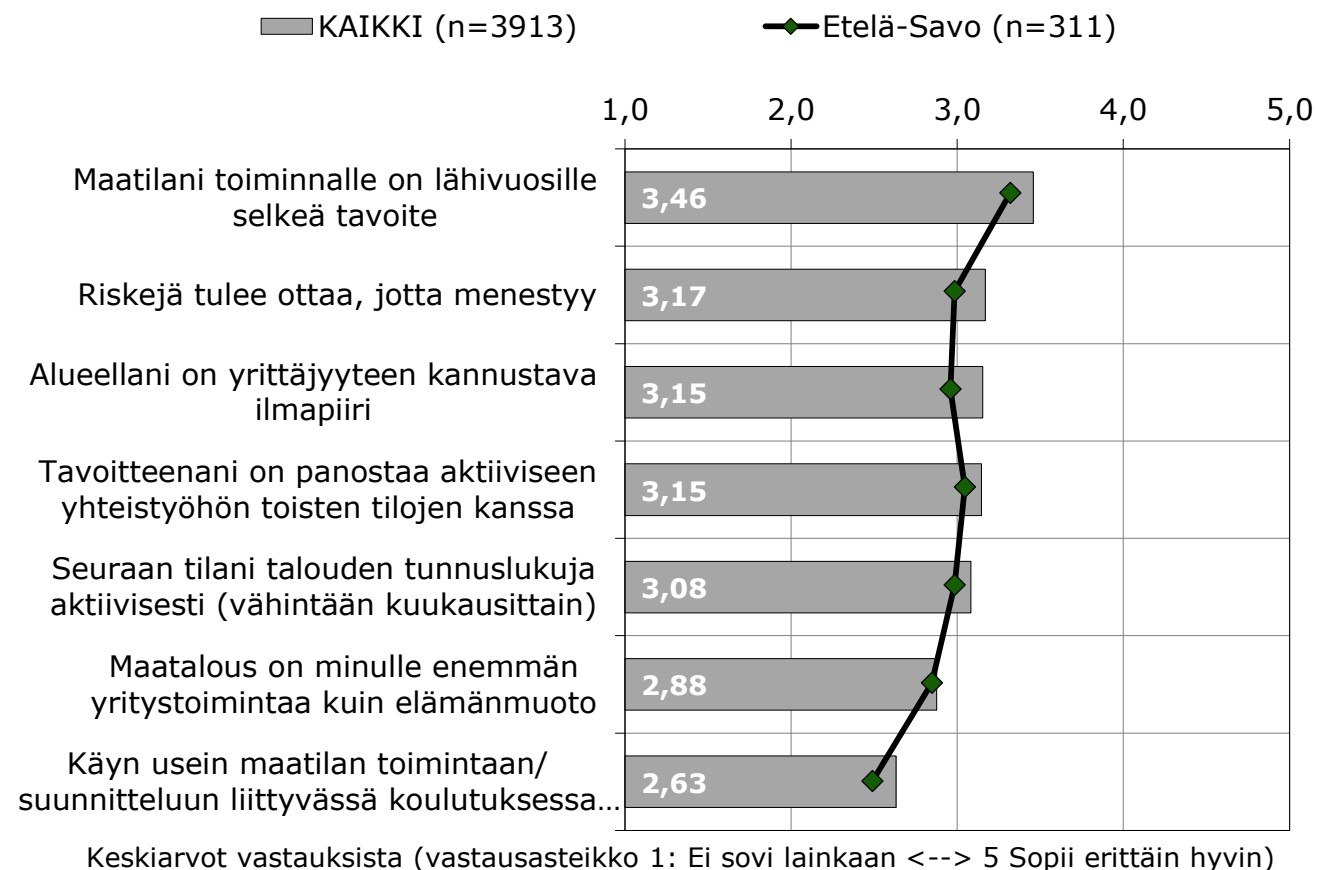
Käykö tilan pääasiallinen maatalousyrittäjä tilan ulkopuolella työssä

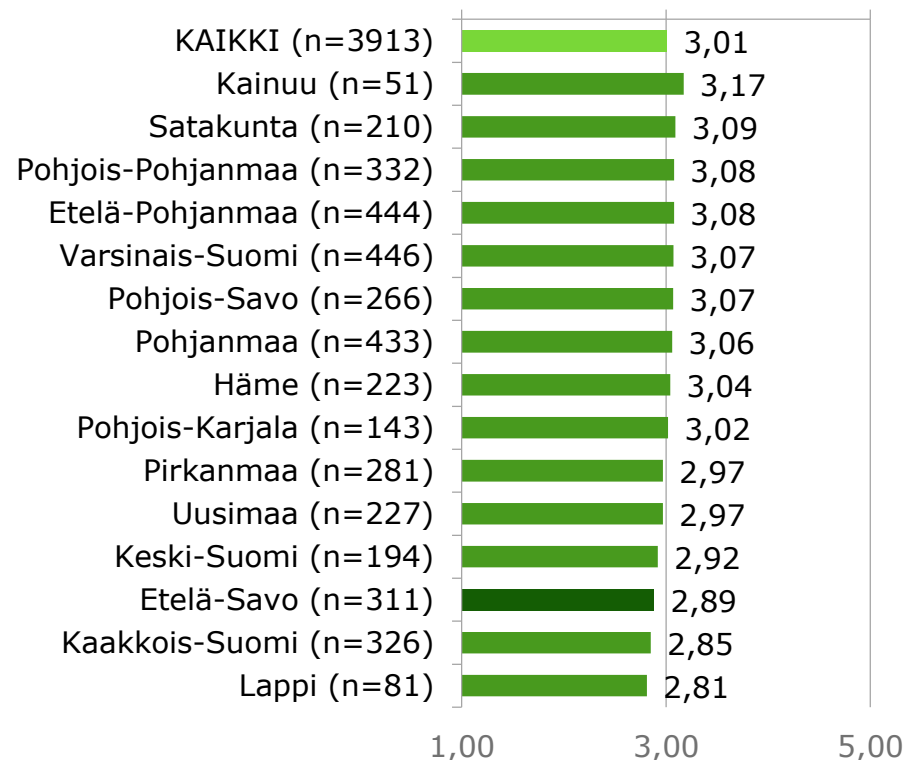
Yrittäjäominaisuudet tuotantosunnan mukaan

Miten seuraavat lauseet kuvaavat maatilanne toimintaa ja talouden suunnittelua sekä yrittäjyyttänne?

ELY-KESKUS

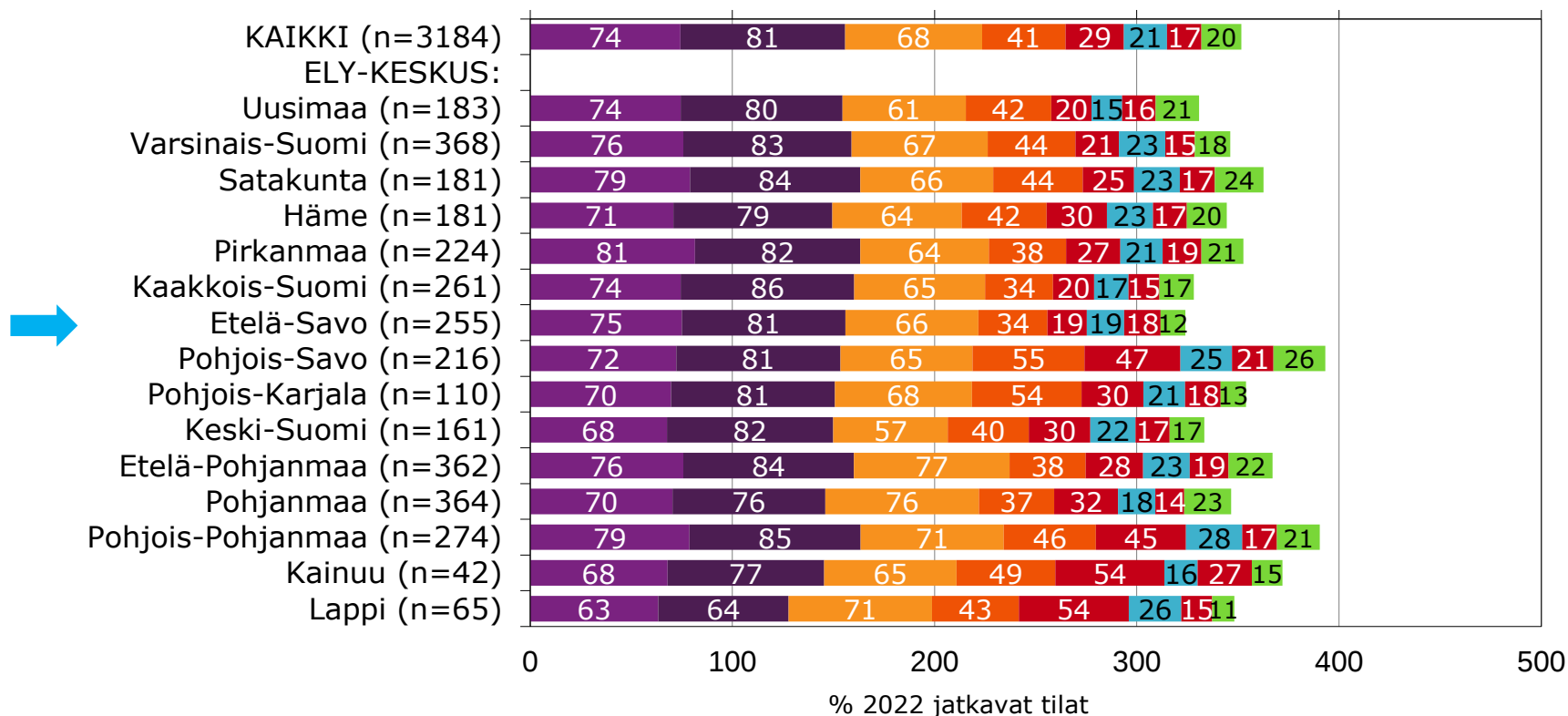
Yrittäjyysmuuttujien keskiarvot suuruusjärjestyksessä valitun taustan mukaan

Työvoimapalvelujen tarve Ely-keskuksittain

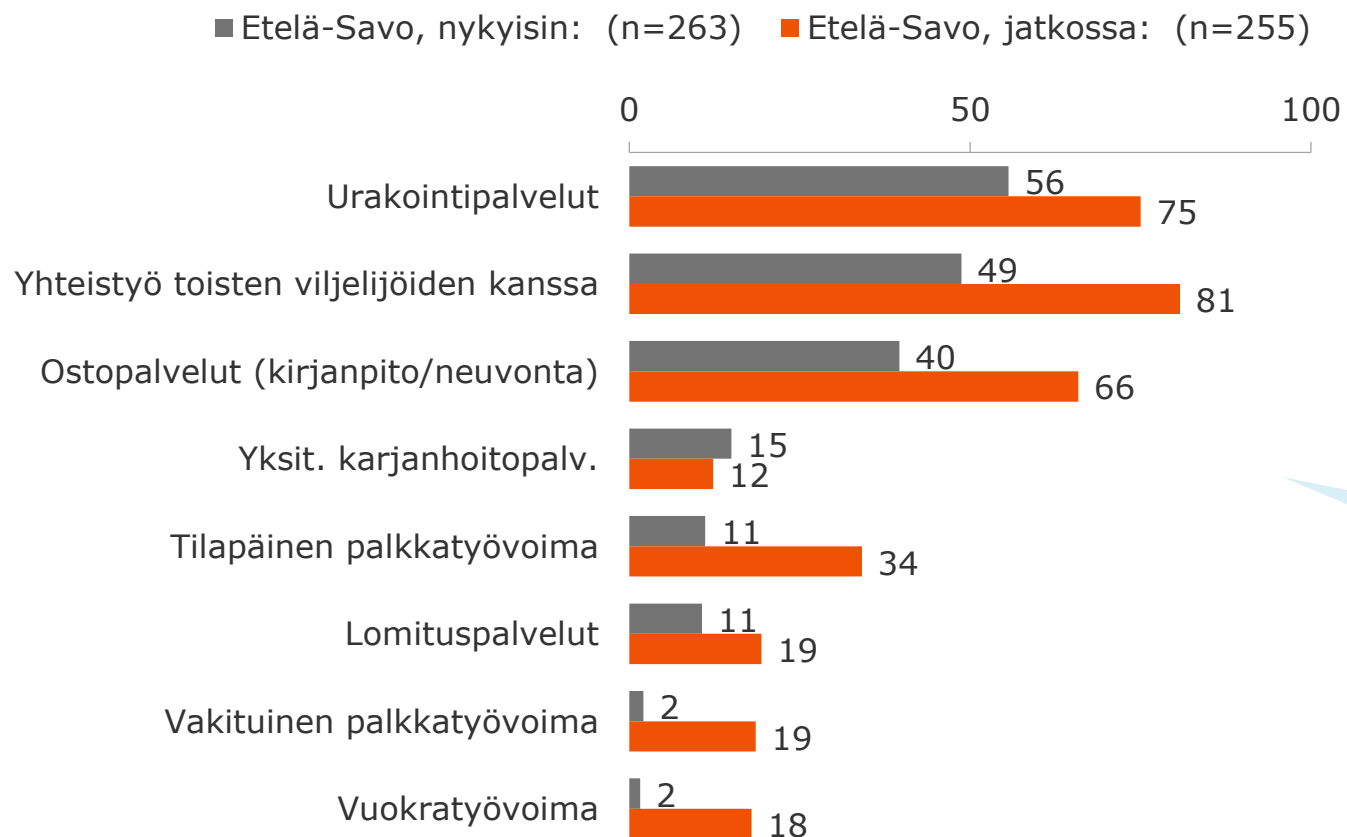
Mille tilanne työvoimaan liittyville palveluille on tarvetta jatkossa?

- Urakointipalvelut
- Yhteistyö toisten viljelijöiden kanssa
- Ostopalvelut (kirjanpito/neuvonta)
- Tilapäinen palkkatyövoima
- Lomituspalvelut
- Vakituinen palkkatyövoima
- Vuokratyövoima
- Yksit. karjanhoitopalv.

Työvoimapalvelut Etelä-Savossa

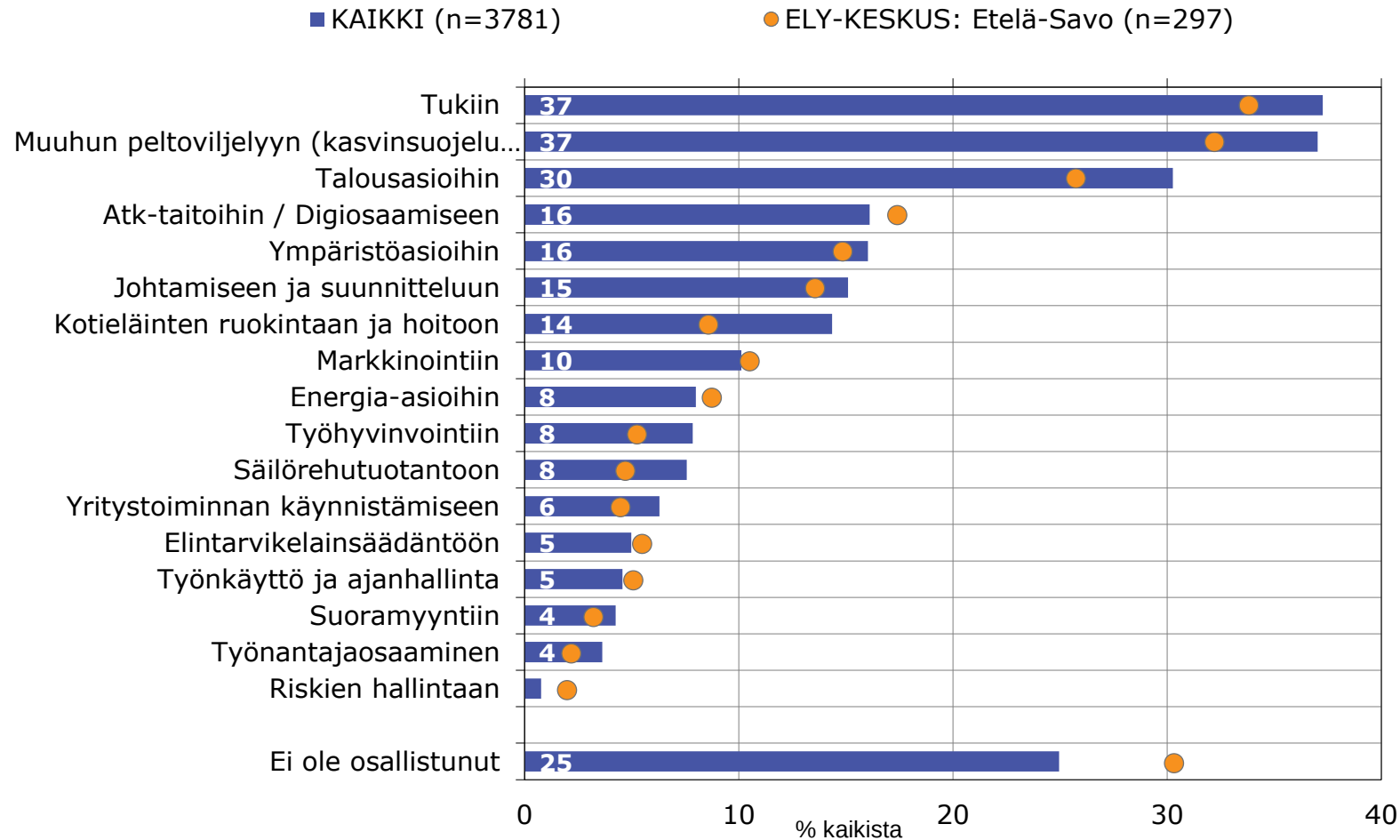
Mitä tilanne työvoimaan liittyviä palveluja olette käyttänyt viimeisen vuoden aikana ja mille on tarve jatkossa

Monelta osin tarpeet nousevat lähivuosina erityisesti yhteistyössä ja palveluiden ostamisessa

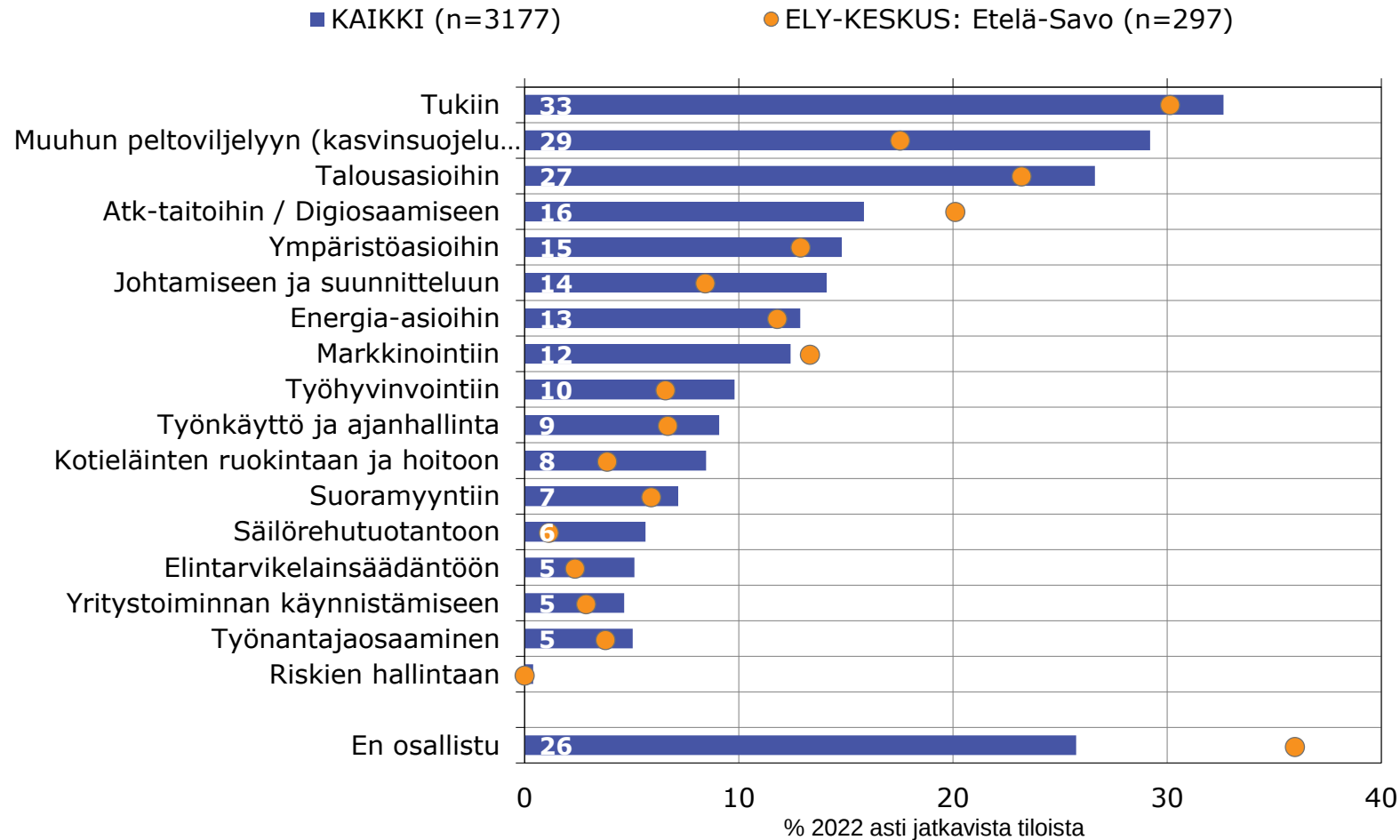
Hankittu koulutus Etelä-Savossa

Mihin asioihin liittyvää koulutusta/neuvontaa olette hankkinut?

Koulutustarpeet jatkossa Etelä-Savossa

Mihin asioihin liittyvään koulutukseen/neuvontaan on tarvetta jatkossa?

Koulutustarpeet jatkossa Etelä-Savossa taustoittain

Mihin asioihin liittyvään koulutukseen/neuvontaan on tarvetta jatkossa?

		Tuotantosuunta						Peltoala		Ikä
	KAIKKI	Lypsyka	Muu na	Muu kot	Vilja	Muu kas		100+ ha		< 40 v
vastausten N=	269	49	27	11	67	103		13		38
Tukiin	28	35	26	27	30	25		38		23
Talousasioihin	20	28	22	29	17	20		39		32
Atk-taitoihin / Digiosaamiseen	20	12	11	27	18	23		11		12
Muuhun peltoviljelyyn (kasvinsuojelu yms.)	16	10	9	16	19	16		27		17
Ympäristöasioihin	12	8	6	7	16	12		4		18
Energia-asioihin	11	13	7	11	17	7		6		10
Markkinointiin	11	4	20	18	9	12		6		16
Johtamiseen ja suunnitteluun	7	10	18	6	5	7		49		16
Työhyvinvointiin	6	2	3	11	11	4		5		17
Työnkäyttö ja ajanhallinta	5	7	13	7	4	5		22		8
Suoramyyntiin	5		3	16	5	6				6
Kotieläinten ruokintaan ja hoitoon	4	14	16	11		2		17		11
Työnantajasaaminen	3	6	6	11	1	3		32		8
Yritystoiminnan käynnistämiseen	3		12	7	6					11
Elintarvikelainsäädäntöön	2			6	2	2				8
Säilörehutuotantoon	1	1	7	11				11		3
En osallistu mihinkään	39	35	45	33	42	37		19		37

Etelä-Savon kehitysnäkymät

Päätelmiä

Tilarakenne Etelä-Savossa on nyt pieni ja säilyy pienimuotoisena

Maidontuotanto säilyy keskeisenä maatalouden tulolähteenä, mutta näköpiirissä alenemaa kannattavuusongelman vaivatessa

Tuotanto monialaistuu edelleen (muu yritystoiminta) ja erilaistuu (luomu, avomaaviljely)

Koulutukseen tarvetta jatkavilla tiloilla

Yhteistoiminnassa on voimaa (koneomistus, työnvaihto, yhteishankinnat)

Paljon peltoa nurmella

ja jatkoaskeleita

Pienikin voi pärjätä. Kokonaistaloudellinen kannattavuus rakentuu monista tulo- ja kustannuspuolen tekijöistä.

Investointien toteutuminen turvattava

Mahdollistetaan kehittyminen sekä kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen

Talousasiat, säilörehuntuotanto kuntoon, mutta myös johtaminen ja suunnittelu

Hyvät verkostot ja toisilta oppiminen edesauttavat ammatillista kehittymistä ja 'kustannusjahtia'

Miten pelto tuottavampaan käyttöön

KIITOS

